

Mecanismul financiar norvegian 2014-2021, Romania

Programme area "Effectiveness and Efficiency of the Judicial System,
Strengthening the Rule of Law"

Activitatea 1.1, Evaluarea răspunsului sistemului de justiție penală la
infraacțiunile motivate de ură, mecanisme de protecție și asistență
pentru victimele infraacțiunilor motivate de ură

Intervenție 1.1.2 – Analiza analitică și evaluarea critică a procedurilor
și practicilor actuale de colectare a datelor dezagregate privind
infraacțiunile motivate de ură

Rezultatul 1.2: Cartografierea procedurilor actuale și analiza lacunelor în ceea ce privește colectarea datelor privind infraacțiunile motivate de ură

Contractor: Human European Consultancy

Autor: István Haller

Coordonatoarea cercetării: Romanița Iordache

NOTĂ: Acest document a fost contractat pentru a se stabili contextul care va sta la baza realizării unei analize comparative de către Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) în cadrul proiectului „Protecția victimelor infraacțiunilor” finanțat prin Mecanismul Financiar SEE/Norvegia. Informațiile și opiniile conținute în document nu reflectă în mod necesar punctele de vedere sau poziția oficială a FRA. Documentul este pus la dispoziția publicului doar în scopuri de transparență și informare și nu constituie consiliere sau opinie juridică.

Cuprins

Lista tabelor.....	3
Sumar	5
1. Eforturi de a încuraja și facilita raportarea infracțiunilor motivate de ură	13
2. Raportarea infracțiunilor motivate de ură.....	16
2.1. Opțiuni de raportare.....	18
3. Identificarea și tratamentul victimelor	20
4. Înregistrarea infracțiunilor motivate de ură	24
Când	27
5. Proceduri de referire.....	29
5.1 Referiri din partea terților către poliție/ parchet	29
5.2 Referi din partea poliției/parchetului către terți	30
6. Parcursul unui caz în sistemul de justiție penală	32
7. Practici de colectare a datelor privind infracțiunile motivate de ură	33
7.1. Organisme/instituții publice	34
7.1.1. Date colectate de poliție.....	35
7.1.2. Date colectate de parchete.....	37
7.1.3. Date colectate de instanțe	39
7.1.4. Date colectate de Inspekția Judiciară	40
7.1.5. Date colectate de Ministerul Justiției	43
7.2. Organizații neguvernamentale și servicii de sprijin pentru victime.....	44
7.3. Date provenind din cercetări	50
7.3.1. Sondaje privind victimizarea	50
7.3.2. Alte cercetări.....	57
7.4. Utilizarea datelor privind infracțiunile motivate de ură	59
8. Lacune, provocări și recomandări.....	59
8.1. Eforturi de a încuraja și facilita raportarea infracțiunilor motivate de ură	59
8.2. Raportarea infracțiunilor motivate de ură.....	60
8.3. Identificarea și tratamentul victimelor	61
8.4. Înregistrarea infracțiunilor motivate de ură	62
8.5. Proceduri de referire.....	62
8.6. Parcursul unui caz în sistemul de justiție penală.....	63
8.7. Colectarea datelor privind infracțiunile motivate de ură	64

Lista tabelelor

Tabel 1: Infracțiuni motivate de ură raportate de România către ODIHR, 2016-2018

Tabel 2: Date colectate de Poliția Română – incitarea la ură sau discriminare- 2017-2021

Tabel 3: Date colectate de Poliția Română – alte infracțiuni specifice - 2021-1 iulie 2022

Tabel 4: Date colectate de Ministerul Public – diferite infracțiuni specifice – 2018-2019

Tabel 5: Date colectate de Consiliul Superior al Magistraturii – diferite infracțiuni specifice - 2017-2021

Tabel 6: Date colectate de Inspekția Judiciară – diferite infracțiuni specifice - 2017-2020

Tabel 7: Date colectate de Ministerul Justiției – diferite infracțiuni specifice - 2017-2021

Tabel 8: Date colectate de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării – discursul discriminator care ar putea fi considerat ca incitare la ură conform art. 369 din Codul penal

Tabel 9: Date colectate de Centrul de Resurse Juridice – diferite infracțiuni specifice – 2017-2021

Tabel 10: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării și percepțiile actuale asupra discriminării, realizat în 2018 de CNCD și IPP - 1

Tabel 11: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 2 etnie

Tabel 12: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 3 religie

Tabel 13: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 4 rasă

Tabel 14: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 5 orientare sexuală

Tabel 15: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 6 orientare politică

Tabel 16: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP– 7 sex

Tabel 17: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 8 aspect fizic

Tabel 18: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 9 - dizabilitate

Tabel 19: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 10 raportare

Tabel 20: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 11 statut de victimă

Tabel 21: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP Sondaj de opinie privind percepțiile și atitudinile realizat în 2018 de CNCD și IPP - 12 în funcție de tipul de infracțiune motivată de ură

Sumar

„Suntem pe drumul cel bun, dar nu acolo unde ar trebui să fim.”¹

Prezentul raport se bazează pe informații colectate prin intermediul cercetării documentare a surselor disponibile public, cum ar fi legislația, strategiile, metodologiile și ordinele, bazele de date jurisprudențiale, rapoartele internaționale, completate cu informații culese în timpul a trei grupuri de discuție² și trei interviuri³, precum și informații obținute direct de la autoritățile și instituțiile relevante în baza unor chestionare detaliate.⁴ Discuțiile de grup și interviurile au fost realizate cu profesioniști care lucrează în domeniul infracțiunilor motivate de ură, judecători, procurori, ofițeri de poliție și avocați, precum și cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale. Nu toate autoritățile și instituțiile au răspuns la chestionarul instituțional,⁵ iar majoritatea regulamentelor interne ale Inspectoratului General al Poliției Române (IGPR) și ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (PICCJ) nu sunt disponibile publicului și nu au fost furnizate la cerere. Prin urmare, prezentul raport se bazează pe informații limitate, iar informații suplimentare ar mai putea fi adăugate la analiză. Acest raport trebuie citit împreună cu analiza tematică [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#) dezvoltat, de asemenea, în cadrul acestui proiect, care își propune să ofere o trecere în revistă și o evaluare critică a cadrului legislativ, a politicilor publice adoptate și a recomandărilor organismelor internaționale relevante cu privire la infracțiunile motivate de ură și protecția victimelor infracțiunilor motivate de ură din România.

Această analiză urmărește să ofere imaginea corelativă a cartografierii metodelor și procedurilor de colectare a datelor, analizând metodologiile și practicile actuale de raportare a infracțiunilor motivate de ură, înregistrarea infracțiunilor motivate de ură, referirea cazurilor între poliție, parchet și instanțe și serviciile de sprijin al victimelor, și alte statistici și metode de colectare a datelor.

În ciuda seriei semnificative de hotărâri ale CEDO în legătură cu infracțiunile motivate de ură din România, în special hotărârile *M.C. și A.C. contra României*⁶ în care Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei monitorizează punerea în aplicare în cadrul procedurilor de supraveghere consolidată,⁷ până

¹ Interviu cu un procuror reprezentând Parchetul General, 5 septembrie 2022.

² Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022. Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022. Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

³ Trei interviuri cu reprezentanți ai autorităților și instituțiilor și profesioniști care au un rol important în domeniul combaterii infracțiunilor motivate de ură: interviu cu un expert din cadrul Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, 2 septembrie 2022; interviu cu un procuror reprezentant al Parchetului General, 5 septembrie 2022; interviu cu un avocat specializat în infracțiuni motivate de ură care vizează romii, 5 septembrie 2022.

⁴ La mijlocul lunii iunie 2022, chestionarele, în limba română, au fost adresate, prin intermediul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - denumit în continuare Parchetul General, următoarelor autorități și instituții: Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Consiliul Superior al Magistraturii, Parchetul General, Inspectoratul General al Poliției Române, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, Agenția Națională pentru Romi, Institutul Național al Magistraturii, Institutul de Studii pentru Ordine Publică.

⁵ Parchetul General și Ministerul Muncii și Protecției Sociale nu au răspuns la solicitările noastre de completare a chestionarelor instituționale.

⁶ Curtea Europeană a Drepturilor Omului, *M.C. și A.C. contra României*, plângerea nr. 1260/12, hotărâre din 12 aprilie 2016.

⁷ Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, [1406th meeting \(07-09 June 2021\) – Notes](#), punctul 2.

În ianuarie 2023, nu au fost adoptate măsuri specifice pentru protejarea, sprijinirea și împuternicirea victimelor și a martorilor infracțiunilor motivate de ură. Nu au fost elaborate măsuri specifice pentru a facilita sau încuraja raportarea infracțiunilor motivate de ură. Numărul foarte scăzut de condamnări și durata lungă a anchetei, a urmării penale și judecării cauzelor contribuie la reticența victimelor în raportarea infracțiunilor motivate de ură și corodează încrederea în organele de drept, așa cum a observat CtEDO⁸ și au subliniat avocații și activiștii participanți la focus-grup.⁹

În special, Curtea de la Strasbourg a subliniat că: „Tratarea violenței și a brutalității care decurg din atitudini discriminatorii pe picior de egalitate cu violența ce apare în cazuri care nu prezintă astfel de aspecte ar însemna să te faci că nu vezi natura specifică a actelor care sunt deosebit de distructive pentru drepturile fundamentale. Absența unei distincții în maniera de a gestiona situații esențialmente diferite poate constitui un tratament nejustificat, ireconciliabil cu articolul 14 din Convenție.”¹⁰ Cu toate acestea, există puține progrese în asumarea acestei obligații pozitive și în construirea de sinergii structurale și durabile între diferitele instituții responsabile. În Programul Național de Reformă al României, măsurile legate de justiție nu includ infracțiunile motivate de ură sau sprijinul pentru victimele infracțiunilor motivate de ură.¹¹ În mod similar, strategiile naționale cheie care aveau potențialul de a fi relevante pentru victimele infracțiunilor motivate de ură, cum ar fi strategia națională pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură¹² și strategia națională privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome,¹³ nu includ măsuri specifice care să răspundă nevoii urgente a unei abordări coerente și cuprinzătoare pentru combaterea efectivă a infracțiunilor motivate de ură și oferirea de sprijin adecvat victimelor infracțiunilor motivate de ură. Potrivit avocaților cu experiență în reprezentarea victimelor infracțiunilor motivate de ură care au participat la unul dintre focus-grupuri, lipsa unor proceduri specifice care să faciliteze raportarea infracțiunilor motivate de ură și a sprijinirii efective a victimelor infracțiunilor motivate de ură, precum și lipsa unui mecanism unitar, coerent de colectare a datelor indică deficiențe în modul în care autoritățile iau în considerare principiile enunțate de CtEDO în cauzele împotriva României pe teme legate de infracțiuni motivate de ură.

Primul capitol al raportului analizează eforturile de a încuraja și facilita raportarea infracțiunilor motivate de ură. Sub-raportarea a fost în general recunoscută ca un fenomen. Participanții la focus-grupuri au sugerat ca posibile explicații pentru reticența victimelor infracțiunilor motivate de ură de a raporta cazurile: lipsa de informații cu privire la remediile disponibile și serviciile de sprijin care să ușureze presiunea asupra victimei sau absența informațiilor cu privire la cazurile care au fost finalizate

⁸ „Un răspuns prompt al autorităților în investigarea acuzațiilor de rele tratamente poate fi, în general, considerat esențial pentru menținerea încrederii publicului în statul de drept și pentru prevenirea oricărei aparențe de coluziune sau toleranță față de actele ilegale. Toleranța autorităților față de astfel de acte nu poate decât să submineze încrederea publică în principiul legalității și menținerea statului de drept de către Stat.” (CEDO, Cauza *M.C. și A.C. contra României*, 12 aprilie 2016, par. 111).

⁹ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

¹⁰ CEDO, Cauza *M.C. și A.C. contra României*, 12 aprilie 2016, par. 113.

¹¹ România, Programul Național de Reformă [2021](#).

¹² Hotărârea Guvernului nr. 539/2021 privind aprobarea Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură, aferentă perioadei 2021-2023 și a Planului de acțiune al Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură, aferentă perioadei 2021-2023, din 13 mai 2021, publicată în Monitorul Oficial nr. 517 din 19 mai 2021.

¹³ *Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022-2027*, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 560 din 28 aprilie 2022, publicată în Monitorul Oficial nr. 450bis din 5 mai 2022.

în un mod satisfăcător pentru victime și comunități. Deși unele informații pentru victimele infracțiunilor în general sunt disponibile pe site-urile instituțiilor publice, în cazul particular al victimelor infracțiunilor motivate de ură, lipsa informațiilor ușor accesibile, în limbile lor sau într-un format ușor de citit, este, de asemenea, un factor de descurajare în ceea ce privește raportarea. Pe baza răspunsurilor la chestionarele instituționale, a studierii site-urilor publice ale Poliției Române, Parchetului General și Ministerului Justiției și a feedbackului oferit de participanții la cele trei focus-grupuri, acest capitol se încheie cu constatarea că nu există eforturi concentrate în abordarea subraportării infracțiunilor motivate de ură.

În ceea ce privește raportarea infracțiunilor motivate de ură, care face obiectul celui de-al doilea capitol al raportului, nu există norme sau politici publice specifice privind sesizarea infracțiunilor motivate de ură, fiind aplicabile normele generale de procedură penală. Sesizarea se poate face atât la poliție, cât și la parchete, iar Poliția Română a creat pe site-ul său un formular online disponibil tuturor victimelor. Nu există nicio procedură de raportare a infracțiunilor motivate de ură direct la recent înființatul Birou de Investigare a Infracțiunilor Motivate de Ură (BIIMU) sau de trimitere a plângerilor legate de infracțiuni motivate de ură către ofițerii de poliție specializați. Riscul de victimizare secundată în această fază nu este luat în calcul, iar acest lucru poate duce la o implicare ezitantă a victimelor sau la retragerea plângerilor acestora, așa cum au explicat reprezentanții organizațiilor neguvernamentale participanți la focus-grup. O altă preocupare în această etapă este refuzul unor ofițeri de poliție de a permite victimelor infracțiunilor motivate de ură să fie însoțite de reprezentanți ai ONG-urilor care oferă sprijin victimelor.¹⁴ Încă de la primul contact, atitudinile și prejudecățile organelor de drept sunt considerate esențiale în construirea încrederii.

Al doilea capitol analizează, de asemenea, faptul că volumul de muncă extrem de mare al ofițerilor de poliție și procurorilor și lipsa unor reglementări interne care să conducă la îmbunătățirea serviciilor în cazurile de infracțiuni motivate de ură, generează o situație în care alte tipuri de infracțiuni sunt prioritare, iar investigațiile cazurilor de infracțiuni motivate de ură durează foarte mult timp, ajungând uneori până la atingerea limitei prevăzute în termenul de prescripție. Acest lucru este dăunător pentru abordarea eficientă a infracțiunilor motivate de ură.

Jurisprudența existentă în care Înalta Curte a considerat ONG-urile ca neavând un interes direct în infracțiunile motivate de ură, prin urmare plângerea lor nu a fost considerată drept plângere penală, ci ca sesizare a unei infracțiuni, înseamnă că ONG-urile nu pot contesta neînceperea procedurii penale de către procuror.

În ceea ce privește identificarea și tratamentul victimelor, așa cum sunt analizate în al treilea capitol, nu există o abordare centrată pe victimă și nu se acordă o atenție specială victimelor infracțiunilor motivate de ură: nu există prevederi legale specifice, nu există formulare standard sau ghiduri destinate ofițerilor de poliție pentru a efectua evaluări ale nevoilor individuale sau evaluări de risc, nu există informații cu privire la adresabilitatea serviciilor menite să sprijine victimele infracțiunilor. După cum se detaliază în primul capitol (secțiunea 1.3) al analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#), se aplică prevederile generale ale Codului de procedură penală și ale legislației ce transpune Directiva privind drepturile victimelor în legislația română. Însă Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor¹⁵ nu oferă o definiție legală a „*victimei vulnerabile*” și nu include servicii suplimentare de

¹⁴ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

¹⁵ Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, publicată în Monitorul Oficial nr. 505 din 27 mai 2004.

sprijin pentru victimele infracțiunilor motivate de ură. Victimele infracțiunilor motivate de ură sunt tratate ca orice alte victime ale infracțiunilor și li se acordă aceleași drepturi ca oricăror altor victime ale infracțiunilor, dacă îndeplinesc cerințele prevăzute de Legea nr. 211/2004: referiri și evaluare, informare, sprijin și protecție, asistență juridică, compensație financiară.¹⁶

Înființarea în anul 2021 a unei unități specializate la nivelul Inspectoratului General al Poliției Române, Biroul de Investigare a Infracțiunilor Motivate de Ură (BIIMU) și a unei rețele de ofițeri de poliție specializați la nivel județean oferă posibilitatea de a asigura instruirea cu privire la identificarea victimelor infracțiunilor și abordarea nevoilor specifice ale victimelor infracțiunilor motivate de ură, cel puțin pentru acești ofițeri. În absența procedurilor dedicate de identificare a victimelor infracțiunilor motivate de ură, singura reglementare relevantă a fost elaborată de Procurorul General în anul 2020.¹⁷ Ordinul nr. 184/2020 pentru aprobarea Metodologiei de investigare a infracțiunilor motivate de ură include prevederi generale privind abordarea, cunoașterea specificului și particularităților victimei, menționând ca nevoi adaptarea, dialogul, înțelegerea și câștigarea încrederii și ar putea fi folosit atât de către procurori, cât și de ofițerii de poliție.

Mai multe informații despre funcționarea și procedurile existente de asistență socială și serviciul de tip ghișeu unic la nivel local, organizat de fiecare direcție generală de asistență socială și protecția copilului sunt furnizate în secțiunea 1.3 a analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).¹⁸ În Programul Național de Reformă a României 2022, unele măsuri de protecție a victimelor infracțiunilor în general sunt menționate sub forma „serviciilor de sprijin pentru victimele infracțiunilor – în perioada 2019-2021, Direcția Generală de Asistență și Protecția Copilului a înființat 25 de servicii de sprijin și protecție pentru victimele infracțiunilor: în 2020, 1.739 de victime ale infracțiunilor au primit informații și au beneficiat de servicii de consiliere psihologică și juridică.”¹⁹ Nu au fost menționate în mod specific măsuri sau planuri privind victimele infracțiunilor motivate de ură.

Al treilea capitol concluzionează că lipsa unor prevederi legale specifice înseamnă că nu se oferă protecție sau sprijin victimelor infracțiunilor, cu excepția copiilor, victimelor violenței domestice, victimelor traficului de persoane care beneficiază de prevederi specifice în legislația specială. Nu există prevederi referitoare la protecția specializată și integrată a victimelor infracțiunilor motivate de ură sau serviciile de sprijin pentru acestea. Dacă victimele infracțiunilor motivate de ură obțin unele informații, acestea sunt prea generale și formulate în termeni juridici, greu de înțeles.²⁰

Al patrulea capitol analizează practicile existente privind înregistrarea infracțiunilor motivate de ură, care în prezent suferă modificări semnificative. Inspectoratul General al Poliției Române colectează date statistice atât pentru infracțiunile pentru care se aplică circumstanța agravantă prevăzută de art. 77, lit. h) Cod penal, precum și pentru infracțiunile motivate de ură. În dosarul/fișa infracțiunii, nu există un spațiu dedicat pentru a enumera indicatorii de prejudecată și nici pentru a marca o

¹⁶ Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, publicată în Monitorul Oficial nr.505 din 27 mai 2004.

¹⁷ Vezi secțiunea 2.1.2 a analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#), pentru detalii.

¹⁸ OUG nr. 24/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor, precum și a altor acte normative, publicată în Monitorul Oficial nr. 274 din 10 aprilie 2019, Art.I.(5).

¹⁹ Guvernul României, Programul Național de Reformă 2022, aprilie 2022, la pagina 120, disponibil la: https://commission.europa.eu/system/files/2022-06/pnr_2022_romania_en.pdf.

²⁰ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

infracțiune care poate fi motivată de ură. Potrivit Poliției, informația este introdusă în sistemul statistic (numai în scop statistic) pe modelul o infracțiune - o motivație de prejudecată. Sistemul statistic cuprinde, în mod distinct, toate criteriile protejate enumerate în circumstanța agravantă prevăzută de art. 77, lit. h) Cod penal, respectiv: rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de același fel, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte. În luna mai 2022, Poliția Română a adoptat o metodologie de colectare a datelor, document care nu este public și se află în fază de testare începând din iunie 2022. Documentul nu a fost împărtășit la cerere, însă au fost puse la dispoziție fragmente din metodologie.²¹ Metodologia încearcă să ofere îndrumări suplimentare în definirea criteriilor protejate; cu toate acestea, ea are limitări și necesită modificări ulterioare, după cum subliniem pe larg în capitolul 7, precum și detaliat în secțiunile 1.4 și 2.1.1 ale analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

Acest capitol detaliază și tipul de date înregistrate în prezent de Poliția Română, parchete și instanțe și concluzionează că nu există o corelație între datele statistice privind infracțiunile motivate de ură colectate de diferiții actori. Datele statistice nu sunt publicate, fiind oferite doar la cerere.

Procedurile de referire discutate în capitolul al cincilea oferă o imagine în care un sistem de entități ce oferă sprijin victimelor și martorilor vulnerabili ai infracțiunilor motivate de ură trebuie încă dezvoltat. După cum este detaliat și în capitolul 4 al analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#), cooperarea inter și intra-instituțională nu este dezvoltată. Ordinul nr. 184/2020 al Procurorului General pentru aprobarea Metodologiei de investigare a infracțiunilor motivate de ură menționează cooperarea dintre parchete și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, însă cercetarea a constatat că nu există proceduri obligatorii sau memorandumuri de înțelegere între Ministerul Public și CNCD și acest mecanism de referire a fost puțin utilizat în trecut.

O altă instituție cheie cu rol în monitorizarea infracțiunilor de ură antisemite și sesizarea autorităților cu privire la incidentele de ură este Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel.” Cu toate acestea, experiența Institutului în sesizarea cazurilor privind negarea Holocaustului în locuri publice, promovarea memoriei criminalilor de război sau a simbolurilor și organizațiilor fasciste și legionare este departe de a fi încurajatoare. Din cele zece dosare trimise în ultimii cinci ani, opt au trecut prin toate etapele de recurs permise de legislație. Există două plângeri care au ajuns în instanță, demarându-se un proces. Într-unul dintre cazuri sancțiunea aplicată a fost munca în folosul comunității, în celălalt, referitor la o persoană care a scris mai multe articole și o carte în care neagă Holocaustul, instanța a aplicat doar un avertisment.²² Și mai regretabil este faptul că poliției, procurorii și judecătorii nu solicită sprijinul expert al Institutului și al specialiștilor acestuia pentru a îmbunătăți înțelegerea simbolurilor și mesajelor antisemite și a evoluției acestora. În plus, nu există un parteneriat între poliție sau parchete și terți care să permită/faciliteze referiri din partea poliției/parchetelor către organizațiile de sprijin al victimelor; de altfel, o astfel de referire nu ar fi posibilă în practică, având în vedere că ONG-urile care acordă asistență victimelor infracțiunilor motivate de ură nu primesc niciun fel de finanțare publică pentru activitatea lor.²³

²¹ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns 2.667.588 din 17.10.2022.

²² Interviu cu un reprezentant al Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, 2 septembrie 2022.

²³ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

Al șaselea capitol prezintă traiectoria unui caz în sistemul de justiție penală. În cazul infracțiunilor motivate de ură, ancheta este de obicei efectuată de poliție în cadrul mandatului ei general. Aceasta se desfășoară sub supravegherea procurorului și se finalizează cu propunere de începere sau neîncepere a urmăririi penale. Procurorul emite o ordonanță atunci când constată că există probe din care se poate concluziona că o persoană a săvârșit o infracțiune²⁴ și un rechizitoriu prin care se dispune trimiterea cauzei în judecată, dacă din materialul de urmărire penală rezultă că fapta există, că a fost săvârșită de inculpat și că inculpatul răspunde penal.²⁵ Transferul dosarului de la poliție la parchet și înapoi include transferul fizic al dosarului.

Al șaptelea capitol încearcă să ofere o imagine de ansamblu asupra practicilor existente de colectare a datelor privind infracțiunile motivate de ură la nivelul diferitelor instituții, precum și să încorporeze cercetările actuale. Sunt incluse date raportate către ODIHR și partajate ca răspunsuri la chestionare de către diferite organisme publice precum Poliția, Consiliul Superior al Magistraturii sau Ministerul Justiției și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, precum și date colectate de ONG-uri în timpul activității lor de documentare și raportare.

Analiza răspunsurilor primite de la autorități ca parte a acestei cercetări și a surselor accesibile public arată că colectarea datelor este foarte limitată, diferite autorități colectează informații diferite folosind metodologii diferite, cu niveluri și filtre de dezagregare diferite și că datele nu sunt de obicei partajate între instituții sau cu publicul larg, iar statisticile existente nu pot fi corelate. Aceasta înseamnă că nu există nicio modalitate de a urmări cazurile în sistemul de justiție penală – de la raportare, până la investigare, potențială urmărire penală și judecată. Înseamnă, de asemenea, că, pentru moment, datele disponibile au o valoare limitată pentru elaborarea politicilor publice și controlul aplicării lor. Situația este recunoscută de autorități într-un raport tematic realizat de Inspekția Judiciară care a analizat investigarea și soluționarea infracțiunilor motivate de ură în perioada 2017-2020.²⁶ Chiar și datele culese de Inspekția Judiciară arată o imagine departe de a fi încurajatoare: într-o perioadă de patru ani în instanțe au ajuns doar nouă dosare (2,8%), iar 76,3% dintre dosare au fost soluționate fără urmărire penală. Dintre cele șase persoane condamnate, niciuna nu a fost condamnată la închisoare cu executare. Cu toate acestea, datele furnizate în acest raport tematic al Inspekției Judiciare nu se corelează cu datele furnizate de Ministerul Justiției pentru aceeași perioadă, indicând și mai multe lacune și lipsă de corelare. Datele furnizate de Ministerul Justiției sugerează durată mare în finalizarea dosarelor, ajungând până la aproape patru ani (de până la 1.272 de zile).²⁷

Conform Poliției Române, nu au fost elaborați indicatori de prejudecată. Poliția înregistrează o singură motivație de prejudecată pentru o infracțiune motivată de ură, pierzând astfel imaginea completă atunci când în joc sunt mai multe criterii protejate, în timp ce parchetele și instanțele pot înregistra mai multe motivații de prejudecată, având în vedere că statisticile lor au fost elaborate și sunt înregistrate în mod independent. În felul acesta infracțiunea intersecțională sau multiplă poate fi urmărită doar la nivelul parchetului și al instanțelor de judecată.

²⁴ Codul de procedură penală, art. 309, par. 1.

²⁵ Codul de procedură penală, art. 327, par. a.

²⁶ Inspekția Judiciară, document fără titlu, rezultatele unui control tematic cu privire la investigarea și soluționarea infracțiunilor motivate de ură, publicat în 2021 de către Inspekția Judiciară, disponibil la: <http://www.inspectiajudiciara.ro/mix-content/assets/inspectia-judiciara/uploads/2021-05/raport-21424-1-637565217578107374.pdf>.

²⁷ Ministerul Justiției, răspuns la cererea de informații publice, 11.07.2022.

Metodologia de colectare a datelor și informațiilor din dosarele penale ce au ca obiect infracțiuni comise din motive de ură sau prejudecată și de completare a matricei statistice care a fost adoptată de Poliție în mai 2022 și testată începând din luna iunie 2022, în scopul îmbunătățirii colectării datelor, a fost definită de Poliție drept document intern și nu a fost făcută publică sau partajată în scopul realizării prezentului raport.²⁸ Cu toate acestea, din răspunsurile scrise primite din partea Poliției în iulie și octombrie 2022, definițiile criteriilor protejate par să se suprapună sau sunt incomplete²⁹ și nu se aliniază standardelor și procedurilor recunoscute la nivel internațional.³⁰ De exemplu, definițiile naționalității și etniei par să se suprapună, iar definiția religiei nu reușește să acopere prejudecata bazată pe credințe religioase, agnosticism sau ateism.³¹ De asemenea, definiția genului nu include persoanele transgender, adesea victime ale infracțiunilor motivate de ură, și persoanele intersexuale, iar definiția orientării sexuale nu detaliază categoriile de orientări sexuale care sunt expuse în mod predominant infracțiunilor motivate de ură - LGBTIQ.³²

Nu există cercetări academice privind infracțiunile motivate de ură, iar studiile limitate realizate de ONG-uri sunt finanțate din proiecte internaționale. Două rapoarte diferite publicate în 2017 și 2021 de Centrul de Resurse Juridice au constatat că nu există o colectare oficială a datelor sistemice cu privire la infracțiunile motivate de ură și discursul instigator la ură, ceea ce ar permite urmărirea consecventă a numărului de cazuri și identificarea cazurilor în funcție de motivațiile de prejudecată specifice, din momentul în care se depune plângerea până când aceasta ajunge în instanță.³³

În ciuda acestui tablou marcat de lipsă de corelare, lacune și intervenții care sunt încă în lucru, cercetarea a identificat și o serie de progrese importante în domeniu, inițiate atât de către Ministerul Public, cât și de Poliția Română. În anul 2020, Procurorul General a aprobat Ordinul nr. 184/2020 pentru aprobarea Metodologiei de investigare a infracțiunilor motivate de ură, destinată utilizării de către procurori în anchetele proprii și în supravegherea anchetei desfășurate de poliție.³⁴ Documentul se aplică doar procurorilor și nu este public, dar este un punct de plecare în oferirea de îndrumări în acest domeniu și are potențialul de a fi încorporat în activitatea altor organe de drept.

Anul 2021 a reprezentat o schimbare majoră și în ceea ce privește acțiunile Poliției Române în domeniul infracțiunilor motivate de ură. Prin Ordinul nr. I/1823/26.04.2021 al ministrului afacerilor interne, din 15 mai 2021, în cadrul Inspectoratului General al Poliției Române – Serviciul Investigații Criminale a fost înființat Biroul de investigare a infracțiunilor motivate de ură (BIIMU). La nivel central această unitate specializată funcționează cu 3 ofițeri de poliție, iar la nivelul fiecărui județ, este desemnat un ofițer de poliție care lucrează în cadrul Serviciului Investigații Criminale și este specializat în investigarea infracțiunilor motivate de ură.³⁵ De asemenea, în mai 2022 a fost adoptată

²⁸ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 2.667.588 din 17.10.2022.

²⁹ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

³⁰ Europol (2022) [910 potential victims of human trafficking identified across Europe | Europol \(europa.eu\)](#)

³¹ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

³² Vezi secțiunea 2.1.1 a analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#) pentru detalii complete.

³³ Centrul de Resurse Juridice, E-More, An overview on hate crime and hate speech, country profile: Romania, 2017, disponibil la: <https://www.crj.ro/wp-content/uploads/2020/09/eMore-country-profile-Romania-website.pdf>. De asemenea, Centrul de Resurse Juridice, Infracțiuni motivate de ură și discursurile urii. Situația din România: 2016-2020, publicat în mai 2021 de către Centrul de Resurse Juridice, disponibil la: https://www.crj.ro/wp-content/uploads/2022/01/Studiu-hate-crimes_mai21.pdf.

³⁴ Parchetul General, Ordin nr. 184/2020 pentru aprobarea Metodologiei de investigare a infracțiunilor motivate de ură. Metodologia nu este publică.

³⁵ Ministerul Afacerilor Interne, Răspuns, 8.08.2022.

o metodologie de colectare a datelor statistice. Testarea acestora a început în iunie 2022, fiind încă în stadiu experimental.

Pe de altă parte, în cadrul focus-grupurilor a fost raportată o tendință îngrijorătoare în legătură cu ONG-urile care se confruntă cu provocări în continuarea activității lor de monitorizare, raportare a infracțiunilor motivate de ură și sprijinire a victimelor. Reprezentanții organizațiilor neguvernamentale participanți la focus-grup au avertizat și că autoritățile române nu au oferit susținere financiară, iar fundațiile internaționale relevante și-au încetat finanțarea după ce România a devenit stat membru al Uniunii Europene. În practică, această diminuare severă a resurselor a condus că la o scădere treptată a numărului de victime ale infracțiunilor motivate de ură care au primit sprijin cu plângerile lor din partea ONG-urilor și, de asemenea, a declanșat o scădere artificială a numărului total de cazuri raportate; însă scăderea numărului de plângeri nu reflectă realitatea.³⁶

³⁶ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

1. Eforturi de a încuraja și facilita raportarea infracțiunilor motivate de ură

Subraportarea infracțiunilor motivate de ură este o provocare generală în UE. „Aproximativ 90% dintre incidente nu sunt aduse în atenția poliției sau altor autorități și servicii, sau respondenții nu sunt siguri dacă incidentul a fost adus vreodată în atenția vreunei autorități sau servicii. Violența motivată de ură este raportată mai des decât hărțuirea – 28 % dintre victime au raportat cel mai recent incident de violență motivată de ură în cei cinci ani anteriori sondajului la poliție sau la altă organizație ori serviciu.”³⁷

În raportul său din 2021, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) a subliniat că „în ceea ce privește violența, de exemplu, majoritatea covârșitoare (89 %) a romilor și nomazilor intervievați în 2019 de către FRA, care au suferit atacuri fizice pe baza ostilității sau a prejudecăților față de romi în ultimii cinci ani, nu a raportat nimănui acest lucru. Dintre respondenții LGBTI care au fost victime ale unor atacuri fizice sau sexuale ca urmare a faptului că sunt LGBTI, doar 21% dintre respondenți au raportat astfel de incidente poliției sau oricărei alte organizații enumerate în sondaj.”³⁸ În România, 15% dintre respondenții LGBTI au suferit atacuri fizice motivate de prejudecată în ultimii 5 ani și doar 6% au raportat ultimul incident de atac fizic sau sexual motivat de ură vreunei organizații și doar 4% au raportat la poliție.³⁹ Sondajul FRA din 2016 privind minoritățile și discriminarea în UE a constatat că 4% dintre respondenții romi au suferit atacuri fizice din cauza originii etnice în ultimii 5 ani și 11% au raportat ultimul incident de atac fizic, iar 7% au raportat atacul la poliție.⁴⁰

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI/CERI), înființată de Consiliul Europei, în raportul său recent privind România, a subliniat că „organisme experte și grupuri ale societății civile consideră că infracțiunile de ură sunt în general trecute sub tăcere de victime, din cauza lipsei de încredere în voința sau abilitatea autorităților de a investiga aceste cazuri în mod eficient”.⁴¹

Există unele demersuri care vizează subraportarea infracțiunilor motivate de ură. Un proiect finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian, lansat în 2021 (durata proiectului este de 48 de luni), privind combaterea infracțiunilor motivate de ură și a extremismului violent, în special împotriva populației rome, stabilește o serie de activități ce abordează problema subraportării. Acestea includ, printre altele, campanii destinate comunităților expuse riscului de infracțiuni motivate de ură, care abordează în mod specific ura față de romi, precum și eforturi mai ample de sensibilizare a publicului larg. La

³⁷ FRA: „Second European Union Minorities and Discrimination Survey”, publicat în 2017, disponibil la: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-eu-midis-ii-main-results_en.pdf.

³⁸ FRA: „Encouraging Hate Crime Reporting - The Role of Law Enforcement and other Authorities”, publicat în 2021, disponibil la: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-hate-crime-reporting_en.pdf.

³⁹ LGBTI Survey Data Explorer, ultima actualizare pe 14 mai 2020, disponibil la: <https://fra.europa.eu/en/data-and-maps/2020/lgbt-survey-data-explorer>.

⁴⁰ Survey on Minorities and Discrimination in EU, ultima actualizare pe 4 decembrie 2017, disponibil la: <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-second-eu-minorities-discrimination-survey>.

⁴¹ Raportul ECRI privind România (al cincilea ciclu de monitorizare), publicat pe 5 iunie 2019, disponibil la: ECRI_report_FR (coe.int) / <https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG>.

momentul redactării raportului, aceste activități nu au început încă și nu există informații publice disponibile cu privire la stadiul punerii în practică a proiectului.⁴²

Pagina web a Poliției Române nu include informații relevante pentru victimele infracțiunilor motivate de ură într-un mod menit să încurajeze și să faciliteze raportarea. Sunt oferite informații generale pentru victimele infracțiunilor, fără nicio diferențiere pentru victimele infracțiunilor motivate de ură.⁴³

În domeniul încurajării și facilitării raportării infracțiunilor motivate de ură, „Raportul anual privind progresul în implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură în perioada 2021-2023”⁴⁴, a menționat intenția de înființare a unui Grup de lucru pentru evaluarea nivelului de amenințare reprezentat de antisemitism, xenofobie, radicalizare și discurs instigator la ură pentru anumite grupuri vulnerabile. Activitățile planificate pentru viitor includ, pe de o parte, dezvoltarea unei metodologii unitare de identificare și raportare, la nivelul Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, a manifestărilor antisemite (*Acțiunea principală nr. 1.2.2*) și, pe de alta, dezvoltarea unei metodologii unitare de identificare și raportare, la nivelul Agenției Naționale pentru Romi, a incidentelor asociate xenofobiei, rasismului antirom,⁴⁵ radicalizării și discursului instigator la ură care vizează comunitatea romă din România (*Acțiunea principală nr. 1.2.3*). Aceasta este încă o abordare fragmentată, sectorială, a infracțiunilor motivate de ură care plasează infracțiunile motivate de ură antisemite sub monitorizarea Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, și antițigănistul redefinit ca discurs instigator la ură față de romi sub monitorizarea Agenției Naționale pentru Romi, dar lăsând deoparte alte grupuri care riscă să fie ținta infracțiunilor motivate de ură, cum ar fi minoritățile naționale, grupurile religioase, persoanele cu dizabilități sau persoanele LGBTIQ. De asemenea, această abordare „compartimentată” diluează eficacitatea răspunsului împotriva infracțiunilor motivate de ură.

La nivelul Poliției nu există proceduri interne specifice sau reguli interne referitoare la raportarea infracțiunilor motivate de ură.⁴⁶ Poliția Română nu a identificat servicii care să încurajeze raportarea de către victimele infracțiunilor motivate de ură.⁴⁷ Pe site-ul Parchetului General⁴⁸ există o serie de informații cu privire la raportarea infracțiunilor de către victime în general. Nu există însă informații specifice privind raportarea infracțiunilor motivate de ură sau informații adaptate pentru grupurile vulnerabile (furnizate într-un limbaj ușor, traduse în limba minorităților naționale).⁴⁹

Întrebați despre unele dintre motivele subdeclarării, magistrații participanți la focus-grup au fost de acord că victimele nu cunosc legislația și nu își cunosc drepturile pentru a putea raporta infracțiunile.

⁴² Poliția Română, Combaterea infracțiunilor motivate de ură și a extremismului violent, în special împotriva populației rome, și creșterea calității serviciului de poliție, disponibil la: <http://norvegian-pdp3.politiaromana.ro/>.

⁴³ <https://www.politiaromana.ro/ro/utile/intrebari-frecvente/unde-ne-adresam>.

⁴⁴ Guvernul României, Raportul anual cu privire la progresul înregistrat în implementarea Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură, aferentă perioadei de 2021-2023, publicat în mai 2022 de către Guvernul României, disponibil la: https://www.gov.ro/fisiere/programe_fisiere/Raport_final_strategie_mai_2022.pdf.

⁴⁵ Strategia folosește termenul „antirom” în ciuda existenței unei legi specifice care definește „anti-țigănistul”. Vezi și secțiunea 1.5 a analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#) pentru detalii complete.

⁴⁶ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

⁴⁷ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

⁴⁸ <https://www.mpublic.ro/ro/content/informatii-de-interes-public>.

⁴⁹ Interviu cu un procuror, 5 septembrie 2022.

Sunt necesare politici publice și materiale de informare și conștientizare pentru a oferi victimelor informații despre unde și cum să raporteze infracțiunile motivate de ură și care este traiectoria cazurilor, despre drepturile lor, serviciile pe care le pot accesa.⁵⁰ După cum spune unul dintre magistrații participanți la focus-grup: „*Instrumentele sunt acolo, mijloacele de protecție a victimelor sunt acolo, ele au dreptul, dar, din nou, aici depinde de ce categorie de victime vorbim. Dacă vorbim de etnici romi și care au un nivel de educație scăzut, s-ar putea nici să nu știe de legile astea, ce drepturi au. Este normal ca primul lucru pe care îl face cineva, când e rănit, este să se ducă la poliție. Dar victimele nu știu despre drepturile lor, ce să ceară, (cum să întrebe) despre soarta dosarului.*”⁵¹

La nivelul Ministerului Justiției nu există servicii specifice care vizează victimele infracțiunilor motivate de ură. Lipsa unor servicii specifice sau a unor informații țintite poate explica subraportarea.⁵² Se aplică măsurile generale de protecție a victimelor (Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor⁵³). Până în prezent, nu au fost adoptate măsuri, vizând în mod specific domeniul prevenirii și combaterii infracțiunilor motivate de ură, și anume sprijinirea victimelor acestor infracțiuni. Prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 4463/C/03.11.2020, a fost înființat Grupul de Lucru privind victimele infracțiunilor în general.⁵⁴ Până acum, acest grup de lucru nu a abordat infracțiunile motivate de ură sau victimele acestui tip de infracțiuni.⁵⁵ Ministerul Justiției nu a derulat proiecte care vizează infracțiunile motivate de ură.⁵⁶

În opinia unui participant la focus-grup, „*combaterea infracțiunilor motivate de ură este inefficientă deoarece instituțiile încă neagă în mare măsură existența acestora, pentru a crea o imagine mai favorabilă României.*”⁵⁷ Expertul a considerat că încurajarea raportării de către victimele infracțiunilor motivate de ură este o chestiune de educație și implicare din partea organismului specializat al Ministerului Afacerilor Interne și a magistraților. Când au fost rugați să explice numărul redus de plângeri, reprezentanții ONG-urilor participanți la focus-grup și-au exprimat îngrijorarea cu privire la cazuri evidente de promovare a persoanelor condamnate pentru crime de război sau de folosire a salutului nazist în public⁵⁸, și care nu ajung niciodată în instanțe. Ei au sugerat, de asemenea, că durata extrem de mare a cercetărilor penale, chiar 5-6 ani, în cazuri extrem de simple, este un indicator al modului în care justiția abordează această temă și acționează ca un factor de descurajare. Potrivit unui expert în antisemitism, „*când un caz ajunge în cele din urmă să fie decis de către instanță, pedeapsa nu este niciodată o pedeapsă cu închisoarea cu executare*”.⁵⁹ În opinia participanților la focus-grupul cu reprezentanți ai ONG-urilor, lipsa informațiilor cu privire la cazurile de infracțiuni motivate de ură care au fost soluționate cu succes și au condus la pedepse considerate efective și proporționale și la

⁵⁰ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

⁵¹ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

⁵² Pentru mai multe informații vezi capitolul 5 Servicii de susținere a victimelor infracțiunilor motivate de ură al analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

⁵³ Mai multe informații privind legea: Centrul de Resurse Juridice, ‘Referral, Assessment and Information Provision to Victims of Crimes - Report for Romania’, publicat în aprilie 2019, disponibil la: <https://www.cri.ro/wp-content/uploads/2020/01/VICTORIA National-Report-Romania.pdf>.

⁵⁴ Ministerul Justiției, Ordinul 4463/C/03.11.2020, nepublicat. Actuala componență a Grupului de Lucru este una multidisciplinar, reunind reprezentanți ai instituțiilor publice cu atribuții în domeniul protecției victimelor infracțiunilor, ai justiției, mediului academic, societății civile, Colegiului Psihologilor etc.

⁵⁵ Vezi și secțiunea 1.6 a analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

⁵⁶ Ministerul Justiției, Răspuns la cererea de informații, 11.07.2022.

⁵⁷ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

⁵⁸ Promovarea ideologiei fasciste este definit ca infracțiune de Ordonanța de Urgență nr. 31/2002.

⁵⁹ Interviu cu un reprezentant al Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, 2 septembrie 2022.

reabilitarea victimelor duce la o lipsă de încredere în capacitatea organelor de drept de a aborda în mod eficient infracțiunile motivate de ură.

Un avocat care reprezintă în mod frecvent victimele de etnie romă ale infracțiunilor motivate de ură, intervievat pentru acest raport, nu a putut oferi niciun exemplu concret de protecție a victimelor infracțiunilor motivate de ură pe care le-a întâlnit în practica sa. Lipsa măsurilor de protecție acționează ca un factor de descurajare a raportării. În opinia sa, în eforturile lor de a aborda subraportarea, „*instituțiile publice, când fac campanie, vorbesc cu instituțiile, cu presa, cu oameni cu experiență*”. Campaniile de informare nu se desfășoară la nivel de bază, acolo unde există potențiale victime ale infracțiunilor motivate de ură.⁶⁰ Intervievatul a menționat că în trecut s-au desfășurat campanii dedicate victimelor discriminării și oamenii au aflat că pot depune plângeri. Cu toate acestea, victimele nu știu dacă au fost discriminate sau dacă împotriva lor a fost comisă o infracțiune și nu știu unde să facă sesizarea: „*Persoanele din comunitățile vulnerabile nu depun plângeri penale. Ele spun că au fost discriminate, fără a identifica elementele infracțiunii și fără a depune plângere penală.*”⁶¹

Încurajarea și facilitarea raportării infracțiunilor motivate de ură constituie o provocare pentru autorități, așa cum au indicat toate cele trei focus-grupuri, persoanele intervievate și cercetarea documentară. Deși unele informații pentru victimele infracțiunilor în general sunt disponibile pe site-urile instituțiilor publice, în cazul particular al victimelor infracțiunilor motivate de ură, lipsa informațiilor accesibile în limbile lor sau în format ușor de citit reprezintă un factor de descurajare a raportării. Informațiile relevante nu sunt puse la dispoziția persoanelor expuse riscului de victimizare din motive de ură, în general organele de drept nu se concentrează pe comunicarea mijloacelor de protecție și sprijin pentru victimele infracțiunilor motivate de ură și nici a cazurilor soluționate cu succes. În același timp, organizațiile neguvernamentale nu sunt susținute pentru a oferi asistență victimelor și a le încuraja să depună plângeri.

2. Raportarea infracțiunilor motivate de ură

În legislația românească nu există o prevedere legală specifică privind raportarea infracțiunilor motivate de ură. Se aplică normele generale privind sesizarea infracțiunilor. Codul de procedură penală român (art. 289) prevede că plângerea constă în încunoștiințarea făcută de o persoană fizică sau juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune. Plângerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, calitatea și domiciliul petiționarului, descrierea faptei care face obiectul plângerii, precum și indicarea făptuitorului și a mijloacelor de probă, dacă acestea sunt cunoscute. Plângerea poate fi depusă în fața poliției sau a procurorilor, de către victimă sau de către reprezentantul acesteia.

Legislația românească nu face nicio diferență între martor și terț (de exemplu o organizație neguvernamentală sau o instituție de stat) în raportarea infracțiunilor.⁶² După cum este prevăzut în Codul de procedură penală român (art. 290), orice persoană fizică sau juridică poate face un „denunț” la organele de urmărire penală (poliție sau parchet). Notificarea trebuie să conțină date similare cu cele ale unei plângeri.

⁶⁰ Interviu cu un avocat specializat în infracțiuni motivate de ură, 5 septembrie 2022.

⁶¹ Interviu cu un avocat specializat în infracțiuni motivate de ură, 5 septembrie 2022.

⁶² Noțiunea de terț nu este definită de Codul de procedură penală român. Este de înțeles ea că se referă la o persoană care nu este victima unei infracțiuni, dar are informații despre o infracțiune pe care vrea să o raporteze.

În cazul unor infracțiuni, urmărirea penală se declanșează numai dacă persoana vătămată a depus plângere (ex. agresiune sau alte violențe, amenințare, hărțuire, viol, agresiune sexuală, distrugere de bunuri⁶³).

Principala diferență dintre plângere și denunț este că numai acele persoane ale căror interese legitime au fost lezate ar putea depune plângere împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală (de exemplu, dacă dosarul este clasat și procedura penală încetează). În practică, acest lucru se aplică numai celor care sunt prezumați a fi victime ale infracțiunii.

Instanțele din România au decis în mai multe cauze (de exemplu, Decizia nr. 13/2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție,⁶⁴ Decizia nr. 17/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție⁶⁵) că organizațiile neguvernamentale nu au un interes direct în cazurile de infracțiuni motivate de ură, prin urmare plângerea acestora nu putea fi considerată plângere penală, ci denunț, rezultând că ONG-urile nu au capacitatea de a formula plângeri împotriva ordonanței date de procuror privind neînceperea urmăririi penale.

Nu există nicio diferență între raportarea la poliție sau la parchet. Nu se poate depune plângere direct în fața instanțelor de judecată.

Atunci când o persoană merge la poliție și sesizează o infracțiune, cazul este în mod obligatoriu înregistrat, inclusiv atunci când presupusul făptuitor este necunoscut. Ulterior, cazul ajunge la șeful secției de poliție. Dosarul primește un număr unic atât la poliție, cât și la parchet. Urmează ancheta, în vederea identificării faptelor.

După cum a reieșit din discuțiile cu ofițeri de poliție, un polițist poate avea în lucru peste 200 de cazuri, uneori chiar și 400 de cazuri. Având în vedere volumul mare de muncă și lipsa resurselor umane suficiente, unele infracțiuni sunt prioritare – infracțiunile grave, violurile, tâlhăria sau infracțiunile contra vieții, de exemplu. Întrucât nu există reglementări metodologice sau acordarea unei atenții sporite infracțiunilor motivate de ură, prioritizarea se face în funcție de gravitatea recunoscută în raport cu faptele de Codul penal, așa cum au explicat ofițerii de poliție participanți la focus-grup. În cazul unei infracțiuni motivate de ură este posibilă trimiterea cauzei spre soluționare la biroul județean sau, în cazuri complexe, la Biroul de investigare a infracțiunilor motivate de ură.⁶⁶ În cadrul focus-grupurilor, atât ofițerii de poliție, cât și procurorii au declarat că, datorită numărului foarte mare de dosare, trebuie să prioritizeze, iar infracțiunile motivate de ură nu se numără printre priorități.⁶⁷ Din discuțiile purtate cu organele de drept rezultă că „*aceștia nu consideră infracțiunile motivate de ură ca fiind un pericol pentru societate, iar interesul lor în domeniu este în mare parte motivat de presiunea instituțiilor europene.*”⁶⁸

În cadrul focus-grupurilor, participanții au convenit că riscul de victimizare secundară este deosebit de mare în cazurile de raportare a infracțiunilor motivate de ură. În același timp, victimizarea secundară este un factor care contribuie la faptul că victimele nu raportează și uneori chiar își retrag plângerea.

În concluzie, participanții la focus grupuri consideră că victimele nu au încredere că li se va face dreptate. Există o opinie împărtășită că victimele presupun că vor fi ținta glumelor, ironiilor și nu vor

⁶³ Chiar dacă a fost comisă ca infracțiune motivată de ură, de exemplu împotriva comunității rome.

⁶⁴ <https://www.icci.ro/2011/09/19/decizia-nr-13-din-19-septembrie-2011/>.

⁶⁵ <https://www.icci.ro/2017/09/18/decizia-nr-17-din-18-septembrie-2017/>.

⁶⁶ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

⁶⁷ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

⁶⁸ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

fi tratate în mod serios. Victimele cred că s-ar putea confrunta cu atitudini părtinitoare și prejudecăți din partea poliției și a organelor judiciare.

Avocații și reprezentanții organizațiilor neguvernamentale participați la focus-grup au explicat că victimele nu au încredere că după depunerea unei plângeri penale se va rezolva ceva, în condițiile în care de multe ori soluția este de neîncepere a urmăririi penale, cercetările durează extrem de mult, uneori chiar până la împlinirea termenului de prescripție.⁶⁹ Posibilitatea victimizării persoanelor care depun o plângere penală și aparțin unor grupuri vulnerabile (de exemplu LGBTIQ), este considerată a fi mare. Reprezentanții ONG-urilor au apreciat că nu există o protecție reală a victimelor infracțiunilor motivate de ură.

A fost remarcat faptul că multe victime își retrag plângerile penale atunci când observă atitudinea organelor de drept. Avocații și reprezentanții organizațiilor neguvernamentale și-au exprimat îngrijorarea că instituțiile de aplicare a legii nu înțeleg situația persoanelor vulnerabile la infracțiunile motivate de ură și impactul social al acestor infracțiuni. Avocații care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, participanți la focus-grup, au relatat că, de mai multe ori, chiar dacă victima infracțiunii a declarat că motivația a fost ura, cazul nu a fost înregistrat ca o infracțiune motivată de ură.⁷⁰ În opinia unuia dintre procurori, este foarte important ca polițistul și procurorul să câștige încrederea victimei prin felul în care se comportă, prin recunoașterea motivației de prejudecată, prin modul în care își dezvoltă raționamentul în ceea ce privește soluționarea cauzei, chiar dacă aceasta nu este în favoarea victimei.⁷¹

Focus-grupul cu reprezentanții ai ONG-urilor a inclus exemple de cazuri în care polițiștii au oferit sprijin persoanelor acuzate de săvârșirea infracțiunilor motivate de ură, ba chiar dând amenzi victimelor care au depus plângeri penale. Au fost menționate și cazuri în care autoritățile publice locale au șantajat victimele de etnie romă pentru a-și retrage plângerile penale, sub amenințarea că altfel nu vor mai avea acces la diferite beneficii sociale.⁷²

Problemele legate de raportarea unei infracțiuni motivate de ură încep cu lipsa unor informații adecvate, disponibile pe scară largă și accesibile tuturor. Victimele nu depun plângeri pentru infracțiuni motivate de ură, ele depun doar plângeri cu privire la infracțiuni generale, întrucât de obicei nu cunosc diferența, iar polițiștii nu iau în considerare motivația de prejudecată, chiar dacă aceasta este menționată în mod explicit de către victime. Un alt element de descurajare care afectează raportarea infracțiunilor motivate de ură derivă din preocuparea privind victimizarea secundară, dat fiind că victimele se tem adesea să nu se confrunte cu prejudecăți suplimentare din partea organelor de drept, și convingerea foarte răspândită în cadrul grupurilor vulnerabile că plângerile lor nu vor fi tratate în mod eficient.

2.1. Opțiuni de raportare

⁶⁹ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

⁷⁰ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

⁷¹ Interviu cu un procuror, 5 septembrie 2022.

⁷² Interviu cu un avocat specializat în infracțiuni motivate de ură, 5 septembrie 2022.

La nivelul Poliției Române nu există modalități specifice de raportare a infracțiunilor motivate de ură, diferite de regulile generale. Nu există nicio procedură de raportare directă a infracțiunilor motivate de ură la recent înființatul Birou de investigare a infracțiunilor motivate de ură (BIIMU).⁷³ Victima raportează infracțiunea motivată de ură la orice secție de poliție. Nu există proceduri stabilite de referire către unitatea de specialitate /ofițerii specializați la nivel județean sau către unitatea centrală a BIIMU. Aceasta înseamnă că ofițerii de poliție sau șeful secției de poliție ar putea trimite dosarul doar dacă au cunoștință despre existența Biroului de investigare a infracțiunilor motivate de ură. Deși este esențială capacitatea în continuare a acestui Birou și conștientizarea rolului său atât de către publicul larg, comunitățile vulnerabile, organizațiile neguvernamentale, cât și de către alți ofițeri de poliție, măsurile limitate luate până în prezent și faptul că înființarea sa este bazată pe un proiect, nasc îngrijorări cu privire la sustenabilitatea Biroului după încheierea proiectului.

Potrivit Ordonanței Guvernului nr. 27/2002, Poliția Română a depus eforturi pentru a stabili o soluție ușoară pentru primirea reclamațiilor sau sesizărilor trimise prin e-mail. Astfel, plângerile adresate Inspectoratului General al Poliției Române în legătură cu orice tip de infracțiuni sunt primite oricând prin intermediul formularului online, postat pe site-ul www.politiaromana.ro, iar reclamantul primește feedback în timp foarte scurt. Acest lucru poate stabili trasabilitatea plângerii și poate reduce semnificativ posibilele lacune generate de erorile umane. La nivelul Inspectoratului General al Poliției Române se pot trimite plângeri și prin fax, numărul fiind publicat pe site-ul instituției. La nivelul unităților teritoriale de poliție (Direcția Generală de Poliție a Municipiului București / Inspectoratele Județene de Poliție), sesizările pot fi transmise la adresele de e-mail dedicate. Nu este posibilă raportarea la poliție a unei infracțiuni în mod anonim.⁷⁴

Nu există proceduri specifice de raportare a infracțiunilor motivate de ură, nu există abordări metodologice diferite ce vizează acest tip specific de infracțiuni. Indiferent de persoana, organizația sau autoritatea publică care depune sesizarea sau plângerea, traiectoria și ancheta ulterioară sunt similare.⁷⁵

Potrivit „Raportului anual cu privire la progresul înregistrat în implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură, aferentă perioadei 2021-2023”⁷⁶ în domeniul raportării infracțiunilor motivate de ură, este în desfășurare următoarea activitate: „Dezvoltarea, la nivelul Ministerului Afacerilor Interne, a unei metodologii unitare de identificare a infracțiunilor motivate de ură, precum și de colectare sistematică a datelor statistice privind acest tip de infracțiuni (nefinalizată încă, cu mențiunea: „Acțiunea se derulează la parametrii calitativi doriți”).

Participanții la focus-grupul cu organizații neguvernamentale și-au exprimat îngrijorarea cu privire la practica poliției de a nu permite unei victime a unei infracțiuni motivate de ură să fie însoțită de un reprezentant al unei organizații neguvernamentale atunci când raportează infracțiunea. Aceasta nu este o abordare uniformă și depinde mai degrabă de perspectiva fiecărui ofițer de poliție.⁷⁷ Chiar și în

⁷³ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 2.667.588 din 17.10.2022.

⁷⁴ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

⁷⁵ Interviu cu un procuror, September 5, 2022.

⁷⁶ Guvernul României, Raportul anual cu privire la progresul înregistrat în implementarea Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură, aferentă perioadei de 2021-2023, publicat în mai 2022 de către Guvernul României, disponibil la: https://www.gov.ro/fisiere/programe_fisiere/Raport_final_strategie_mai_2022.pdf.

⁷⁷ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

cazurile în care se oferă această posibilitate, există impedimente (nu este suficientă o împuternicire sau un document de sprijin din partea ONG-ului, trebuie desemnat un consilier juridic). Focus-grupul cu polițiști a scos la iveală o suspiciune comună - dacă victimele vin însoțite de o persoană care dorește să le reprezinte, chiar și cu un avocat, polițiștii pot bănui că persoana în cauză nu este de încredere și a fost de fapt plătită de agresor.⁷⁸

În practică, victima unei infracțiuni motivate de ură are nevoie de sprijinul unui ONG nu numai pentru a se orienta printre opțiunile de raportare. Sprijinul organizațiilor neguvernamentale implică și alte avantaje pentru victimă: costuri reduse sau zero (dacă ONG-ul plătește un avocat), un anumit nivel de protecție (de exemplu, împotriva presiunilor făptuitorului de a retrage plângerea sau a victimizării secundare și dezamăgirii generate de durata mare a procedurilor), expertiză juridică în diferitele etape ale procedurilor. Organizația neguvernamentală și victima pot încheia un contract de reprezentare legală.⁷⁹

Acest capitol a documentat faptul că nu există norme sau politici publice specifice privind raportarea infracțiunilor motivate de ură, fiind aplicabile normele generale de procedură penală. Având în vedere cât de important este primul contact pentru a desfășura o investigație eficientă, pentru a construi încrederea și a preveni victimizarea secundară, accentul ar trebui să se pună pe dezvoltarea abilităților ofițerilor de poliție care interacționează cu victimele de a lucra în mod adecvat cu victimele infracțiunilor motivate de ură și pe notificările și procedurile de referire a acestora către polițiști specializați/BIIMU. Sunt necesare clarificări și reglementări interne cu privire la prezența unei persoane de sprijin, inclusiv a unui membru al comunității sau a unui reprezentant al unei organizații neguvernamentale în timpul raportării infracțiunilor motivate de ură.

3. Identificarea și tratamentul victimelor

Nu există formulare standard specifice destinate ofițerilor de poliție pentru a realiza evaluarea nevoilor individuale și a riscurilor atunci când iau contact cu o victimă a infracțiunilor motivate de ură. Măsurile generale sunt aceleași cu cele care sunt valabile și se aplică tuturor victimelor infracțiunilor și respectă prevederile Codului de procedură penală privind martorul amenințat⁸⁰ și persoanele vulnerabile.⁸¹ Nu există alte măsuri specifice care vizează prevenirea victimizării secundare și a

⁷⁸ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

⁷⁹ Interviu cu un avocat specializat în infracțiuni motivate de ură, 5 septembrie 2022.

⁸⁰ În cazul în care există o suspiciune rezonabilă că viața, integritatea corporală, libertatea, proprietatea sau activitatea profesională a martorului sau a unui membru al familiei acestuia ar putea fi puse în pericol ca urmare a datelor pe care le furnizează instanțelor sau a declarațiilor sale, organul judiciar competent acordă acestuia calitatea de martor amenințat și dispune una sau mai multe dintre următoarele măsuri de protecție, după caz: supravegherea și paza locuinței martorului sau asigurarea unei locuințe temporare; însoțirea și asigurarea protecției martorului sau a membrilor familiei acestuia în cursul deplasărilor; protecția datelor de identitate, prin acordarea unui pseudonim cu care martorul va semna declarația sa; audierea martorului fără ca acesta să fie prezent, prin intermediul mijloacelor audiovideo de transmitere, cu vocea și imaginea distorsionate, atunci când celelalte măsuri nu sunt suficiente; nepublicitatea ședinței de judecată pe durata audierii martorului (Codul de procedură penală, art. 125, 126, 127).

⁸¹ Prin lege se prezumă a fi victime vulnerabile copiii, victimele dependente de făptuitor, victimele terorismului, crimei organizate, traficului de ființe umane, violenței partenerului intim, violenței sau exploatării sexuale, victimele infracțiunilor motivate de ură și victimele afectate de o infracțiune din cauza prejudiciului sau

revictimizării, în afară de prevederile generale ale Codului de procedură penală. Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor,⁸² care transpune Directiva privind drepturile victimelor în cadrul legislativ românesc, nu prevede o definiție legală a „*victimei vulnerabile*” și nu include servicii suplimentare de sprijin, precum asistența juridică, indiferent de venituri⁸³ și compensații financiare⁸⁴ pentru victimele infracțiunilor motivate de ură. Victimele infracțiunilor motivate de ură sunt tratate ca orice alte victime ale infracțiunilor și li se acordă aceleași drepturi ca oricăror alte victime ale infracțiunilor dacă îndeplinesc cerințele prevăzute de Legea nr. 211/2004: referire și evaluare, informare, sprijin și protecție, asistență juridică, compensații financiare.⁸⁵

Nu există date privind reevaluarea nevoilor victimelor pe măsură ce cazul progresa în sistem. Nu au fost elaborate protocoale specifice sau îndrumări metodologice care să ofere sprijin ofițerilor de poliție în identificarea și tratarea victimelor infracțiunilor motivate de ură.

În opinia participanților la focus-grupul cu ofițeri de poliție, precum și a participanților la focus-grupul cu judecători și procurori, multă vreme s-a pus accentul pe drepturile suspectilor și inculpaților, și nu pe drepturile a victimelor, creându-se un mare dezechilibru în acest sens. Modificările din 2014 și ulterioare ale Codului penal au accentuat acest dezechilibru. După cum afirmă participanții la focus-grupuri „*victima are mai puține drepturi decât agresorul.*”⁸⁶ Potrivit participanților la focus grupurile cu polițiști și cu magistrați, problema nu este legislația în domeniul protecției drepturilor victimelor, ci faptul că există o preocupare mult mai mare cu privire la drepturile suspectilor, care, dacă nu sunt respectate, afectează grav soluționarea cazului. Polițiștilor le este teamă să nu limiteze drepturile suspectilor, și astfel pun mai puțin accent pe drepturile victimelor, deși ar trebui să protejeze victima.⁸⁷

În opinia unui avocat care lucrează cu victimele infracțiunilor motivate de ură, intervievat pentru această cercetare, „*majoritatea procurorilor nu analizează motivațiile săvârșirii infracțiunilor, nu știu să evidențieze motivația legată de prejudiciu. Nu este obligatoriu să se analizeze dacă există un element de ură în motivarea făptuitorului.*”⁸⁸ Participanții la focus-grupul cu judecători și procurori au remarcat că există un „*adevărat disconfort*” în abordarea infracțiunilor motivate de ură din cauza faptului că procurorul nu stăpânește bine tematica.⁸⁹ După cum a observat un judecător participant la focus-grupul pentru magistrați, „*tratatele juridice (manuale universitare) nu includ capitole sau analize ale infracțiunilor motivate de ură*”, prin urmare lipsește pregătirea de bază în acest domeniu.⁹⁰

discriminării care poate fi legată în special de caracteristicile lor personale, victimele cu dizabilități, precum și victimele care au suferit o vătămare considerabilă ca urmare a gravității infracțiunii (Codul de procedură penală, art. 113, par. 2)

⁸² Legea 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, publicată în Jurnalul Oficial nr. 505 din 27.05.2004.

⁸³ Legea 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, art. 14.

⁸⁴ Legea 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, art. 21.

⁸⁵ Vezi și secțiunile 1.3 și 1.6 ale analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#) pentru mai multe detalii.

⁸⁶ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

⁸⁷ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

⁸⁸ Interviu cu un avocat specializat în infracțiuni motivate de ură, 5 septembrie 2022.

⁸⁹ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

⁹⁰ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

Aplicarea legii este o chestiune cu totul diferită în opinia polițiștilor. Legea prevede traducători obligatorii, dar, în practică, polițiștii nu pot comunica cu o victimă care nu vorbește limba română. În unele secții de poliție s-au depus eforturi pentru a crea spații protejate pentru victime.⁹¹

Practic, participanții la focus-grupuri nu au putut să-și amintească un caz în care o victimă a unei infracțiuni motivate de ură a beneficiat de sprijinul oferit de cadrul legislativ pentru protecția victimelor.⁹²

Participanții la focus-grup au menționat riscul de revictimizare⁹³, deși aceasta este o situație mai comună pentru victimele violenței domestice. Ofițerii de poliție pot considera că victima l-a „atras” cumva pe agresor să comită infracțiunea. În plus, ofițerii de poliție participanți la focus-grup au menționat că ar putea exista și percepția că efortul depus de polițiști în investigarea infracțiunilor este inutil, că victima se va împăca cu agresorul, care astfel nu mai poate fi cercetat penal. Ca o evoluție recentă, polițiștii au menționat că acum pot fi solicitate cheltuieli celor care fac plângere penală și ulterior o retrag. Acest risc de a plăti costurile generate ca urmare a plângerii nu mai favorizează practica potrivit căreia făptuitorii dau anumite sume de bani victimelor în schimbul retragerii plângerilor.⁹⁴

În anul 2021, la nivelul Inspectoratului General al Poliției Române a fost înființată o unitate specializată în investigarea infracțiunilor motivate de ură, și anume Biroul de investigare a infracțiunilor motivate de ură (BIIMU).⁹⁵ Majoritatea polițiștilor care lucrează în acest Birou au beneficiat de pregătire de specialitate. În cadrul focus-grupului cu polițiști, s-a menționat că în cadrul sesiunilor de instruire au fost incluse și subiecte dedicate audierii victimelor. Formarea profesională include subiecte relevante precum utilizarea surselor deschise în investigarea infracțiunilor motivate de ură și tehnici de audiere a victimelor infracțiunilor motivate de ură.⁹⁶

Necesitatea unei instruirii suplimentare cu privire la modul de a interacționa cu diferite categorii de victime ale infracțiunilor motivate de ură a fost subliniată atât în cadrul focus-grupului cu ofițeri de poliție, cât și în cadrul focus-grupului cu reprezentanți ai ONG-urilor. În opinia participanților la focus-grupuri, programele de formare ar trebui să se concentreze nu doar pe cadrul legislativ (inclusiv înțelegerea elementelor constitutive în definiția de lucru a infracțiunilor motivate de ură și identificarea indicatorilor acestui tip de infracțiuni, dezvoltarea competențelor privind modul de a urma proceduri specifice), ci și pe înțelegerea problemelor cu care se confruntă victimele infracțiunilor motivate de ură.⁹⁷ La un număr de 15-20 000 de polițiști care lucrează în poliția judiciară, numărul raportat de 51 de ofițeri instruiți înseamnă că doar 0,34% dintre polițiștii care lucrează în acest domeniu au fost certificați după finalizarea cursurilor de formare privind infracțiunile motivate de ură și lucrul cu victimele acestui tip de infracțiuni.

⁹¹ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

⁹² Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

⁹³ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

⁹⁴ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

⁹⁵ Ordinul ministrului Afacerilor Interne I/1823/26.04.2021, intrat în vigoare pe 15.05.2021. Vezi Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468/07.07.2022, punctul 43. Pentru mai multe detalii vezi secțiunea 1.7 a analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

⁹⁶ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

⁹⁷ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

Este nevoie de pregătire a ofițerilor de poliție și în afara cadrului instituțional formal, în colaborare cu ONG-uri și reprezentanți ai diferitelor grupuri vulnerabile, așa cum au subliniat ofițerii de poliție participanți la focus-grup. De asemenea, aceștia au menționat că atunci când se abordează prejudecățile și atitudinile discriminatorii ale polițiștilor, o cameră corporală, purtată permanent de polițistul aflat în timpul serviciului, poate rezolva unele probleme. Este nevoie de o logistică mai bună pentru a crea un echilibru între drepturile suspectilor și ale victimelor. În plus, în ceea ce privește logistica necesară pentru asigurarea protecției victimelor, participanții la focus-grupul cu ofițeri de poliție au menționat că victimele nu trebuie ținute împreună cu avocații suspectilor, fiind nevoie de camere de interogatoriu.⁹⁸ S-au făcut pași în această privință pentru a proteja copiii victime ale infracțiunilor, dar nu și alte categorii de victime.

Nu există proceduri specifice de identificare a victimelor infracțiunilor motivate de ură, nici pentru poliție, nici pentru procurori. În anul 2020, prin Ordinul nr.184/2020 al Procurorului General, a fost elaborată și aprobată Metodologia de investigare a infracțiunilor motivate de ură, pentru uz intern,⁹⁹ care conține și anumite prevederi generale privind abordarea, cunoașterea specificului și particularităților victimei, și vizând adaptarea, dialogul, înțelegerea și câștigarea încrederii. Procurorii participanți la focus-grup nu erau familiarizați cu această metodologie.¹⁰⁰ Nu există nicio evaluare disponibilă dacă și cum este utilizată metodologia de către procurori.

„Ghidul polițistului de investigații criminale”,¹⁰¹ editat în 2019 pentru a include mai mulți indicatori de prejudecată în circumstanța agravantă prevăzută la art. 77 (h) din Codul penal, încă nu include reglementări specifice privind identificarea victimelor infracțiunilor motivate de ură sau tratamentul acestora. Din acest motiv, dacă ar fi adoptată și de către Poliția Română, metodologia adoptată de Procurorul General în anul 2020 ar oferi o bază comună pentru ghidaj în investigarea infracțiunilor motivate de ură și în lucrul cu victimele acestor infracțiuni.¹⁰²

Potrivit unuia dintre procurorii participanți la elaborarea acesteia, metodologia include mai mulți indicatori pentru infracțiunile motivate de ură. Unul dintre indicatori este percepția victimei sau chiar a martorilor. Această percepție a motivațiilor de prejudecată trebuie consemnată în scris în plângere și se poate lua și o declarație. În opinia unui procuror, nu există niciun impediment pentru ca procurorul să ia în considerare afirmația victimei cu privire la motivația legată de prejudecată.¹⁰³

În ceea ce privește serviciile de sprijin acordate victimelor, o modificare din 2019 a Legii nr. 211/2004 a introdus un serviciu de tip ghișeu unic la nivel local, organizat de fiecare Direcție Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC).¹⁰⁴ În Programul Național de Reformă a României

⁹⁸ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

⁹⁹ Parchetul General, Ordin nr. 184/2020 pentru aprobarea Metodologiei de investigare a infracțiunilor motivate de ură. Documentul nu este public, dar a fost furnizat la cerere și a fost menționat în timpul unui interviu de către un reprezentant al Ministerului Public și de către unul dintre participanții la focus-grup care a fost implicat în elaborarea sa.

¹⁰⁰ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022, 21 septembrie 2022.

¹⁰¹ Inspectoratul General al Poliției Române, Serviciul Investigații Criminale, „Ghidul polițistului de investigații criminale”, 2019, nepublicat.

¹⁰² Pentru mai multe detalii vezi secțiunea 2.1.2 a analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

¹⁰³ Interviul cu un procuror, 5 septembrie 2022.

¹⁰⁴ OUG nr. 24/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor, precum și a altor acte normative, publicată în Monitorul Oficial nr. 274 din 10 aprilie 2019, Art.I.(5). Vezi secțiunile 1.2, 1.3 și 2.2 ale analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

2022, unele măsuri de protecție a victimelor infracțiunilor în general sunt menționate sub forma „serviciilor de sprijin pentru victimele infracțiunilor – în perioada 2019-2021, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului a dezvoltat 25 de servicii de sprijin și protecție pentru victimele infracțiunilor: în 2020, 1 739 de victime ale infracțiunii au primit informații și au beneficiat de servicii de consiliere psihologică și juridică.”¹⁰⁵ Nu au fost menționate în mod special măsuri sau planuri în legătură cu victimele infracțiunilor motivate de ură. Metodologia de evaluare și intervenție multidisciplinară și interinstituțională în acordarea serviciilor de sprijin și protecție pentru victimele infracțiunilor, adoptată în comun de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Justiției în 2021,¹⁰⁶ nu conține prevederi specifice privind victimele infracțiunilor motivate de ură și nu există ghiduri care să se adreseze în mod specific victimelor infracțiunilor motivate de ură.

În ceea ce privește identificarea și tratamentul victimelor, așa cum este detaliat în primul capitol (secțiunea 1.3) din cadrul analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#), se aplică prevederile generale ale Codului de procedură penală și ale legislației care transpune Directiva privind drepturile victimelor în cadrul legislativ românesc. Totuși, analiza politicilor publice relevă că încă lipsește o abordare centrată pe victimă: nu există prevederi legale specifice, nu există o formulare standard sau ghiduri pentru ca ofițerii de poliție să efectueze evaluări ale nevoilor individuale sau ale riscurilor, nu există informații cu privire la adresabilitatea serviciilor menite să sprijine victimele infracțiunilor, puținele informații furnizate victimelor sunt prea generale și formulate în termeni juridici greu de înțeles.¹⁰⁷ În absența procedurilor dedicate de identificare și tratare a victimelor infracțiunilor motivate de ură, singurul ghid relevant a fost elaborat de Procurorul General în anul 2020.¹⁰⁸ Ordinul nr. 184/2020 pentru aprobarea Metodologiei de investigare a infracțiunilor motivate de ură include prevederi generale privind abordarea, cunoașterea specificului și particularităților victimei, și vizând adaptarea, dialogul, înțelegerea și câștigarea încrederii, ar putea fi utilizat atât de către procurori, cât și de ofițerii de poliție.

4. Înregistrarea infracțiunilor motivate de ură

Înregistrarea corectă a infracțiunilor motivate de ură reprezintă o problemă în mai multe țări UE, după cum a identificat FRA în raportul său din 2018. În ceea ce privește România, raportul menționează: „Poliția Română înregistrează toate infracțiunile într-o bază de date dedicată. Ofițerii de investigații au datoria să evidențieze toate circumstanțele agravante atunci când înregistrează dosare penale. Cu toate acestea, nu există proceduri stabilite pentru înregistrarea infracțiunilor motivate de ură. În consecință, infracțiunile săvârșite cu motivație de prejudecată nu pot fi identificate în sistem.”¹⁰⁹

¹⁰⁵ Guvernul României, Programul Național de Reformă 2022, aprilie 2022, la pag. 120, disponibil la: https://commission.europa.eu/system/files/2022-06/pnr_2022_romania_en.pdf.

¹⁰⁶ Ordinul nr. 173/2021 pentru aprobarea Metodologiei de evaluare și intervenție multidisciplinară și interinstituțională în acordarea serviciilor de sprijin și protecție pentru victimele infracțiunilor, publicat în Monitorul Oficial nr. 587 din 13.05.2021.

¹⁰⁷ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

¹⁰⁸ Vezi secțiunea 2.1.2 a analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

¹⁰⁹ FRA: ‘Hate crime recording and data collection practice across the EU’, publicat în 2018, disponibil la: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-hate-crime-recording_en.pdf.

Situația descrisă în anul 2018 nu s-a schimbat prea mult; la nivelul Poliției Române, începând cu iunie 2022, este testat un sistem de colectare a datelor, însă acesta continuă să aibă limitări și nu este deocamdată finalizat, așa cum este detaliat la secțiunile 1.5 și 6.3 ale analizei Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură.¹¹⁰

În „Raportul ECRI(CERI) privind România (al cincilea ciclu de monitorizare)”¹¹¹ se precizează că „CERI consideră că autoritățile române nu formulează statistici complete despre amploarea violenței rasiste. Deși există cifre oficiale prezentate de diferite instituții către OSCE-ODIHR [...], fiecare instituție adună informațiile în măsura în care acestea au legătură cu propriile proceduri și, adesea, ele nu prezintă o imagine de ansamblu. [...] CERI observă că nu există încă un volum de informații sistematice privind numărul de incidente anunțate legate de infracțiunile de ură pe motive rasiste, inclusiv discursul de incitare la ură, investigațiile efectuate sau acușările și condamnările. În plus, înregistrarea separată a incidentelor rasiste de către Biroul Procurorului General și de către poliție nu reușește să furnizeze informații coerente și de încredere privind infracțiunile de ură, care ar trebui să includă și motivația aferentă.”¹¹² Prin urmare, „CERI recomandă autorităților să realizeze un sistem de colectare a informațiilor și de evidență a statisticilor care să ofere o imagine integrată și consecventă a cazurilor de discursuri de incitare la ură rasiste și homo/transfobe și de infracțiuni pe motiv de ură aduse în atenția poliției și duse în instanțe, și ca aceste informații să fie disponibile pentru public.”¹¹³

De asemenea, CERI este preocupată de aplicarea corectă a prevederilor legale. „Violența pe motiv de ură nu a fost întotdeauna clasificată în mod coerent, iar motivația aferentă nu este de obicei specificată. Pe lângă aceasta, motivația rasistă drept circumstanță agravantă, de exemplu în cazuri de crimă sau atac, este în prezent luată în considerare doar la sfârșitul procesului atunci când s-a ajuns la un verdict de vinovăție și urmează să se hotărască sentința.”¹¹⁴ CERI accentuează „necesitatea imperioasă de a stabili standarde clare în abordarea cazurilor de infracțiuni pe motiv de ură și asigurând funcționarea eficientă a sistemului de justiție împotriva acestor acte.”¹¹⁵ Prin urmare, „CERI recomandă autorităților să adopte fără întârziere metodologia comună de investigare a infracțiunilor. Mai mult, serviciile de poliție și procuratură trebuie să investigheze în detaliu toate cazurile de presupuse infracțiuni pe motiv de ură și să asigure ca posibilele motive aferente să fie luate în considerare în mod consecvent în raporturile poliției și în investigații, cât și în toate procedurile judiciare ulterioare.”¹¹⁶

În anul 2021, Inspekția Judiciară a efectuat un control tematic privind investigarea și soluționarea infracțiunilor motivate de ură.¹¹⁷ Constatările și concluziile cheie ale controlului tematic sunt discutate

¹¹⁰ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

¹¹¹ Raportul ECRI privind România (al cincilea ciclu de monitorizare), publicat pe 5 iunie 2019, disponibil la [ECRI report FR \(coe.int\) / https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG](https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG).

¹¹² Raportul ECRI privind România (al cincilea ciclu de monitorizare), publicat pe 5 iunie 2019, disponibil la [ECRI report FR \(coe.int\) / https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG](https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG).

¹¹³ Raportul ECRI privind România (al cincilea ciclu de monitorizare), publicat pe 5 iunie 2019, disponibil la [ECRI report FR \(coe.int\) / https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG](https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG).

¹¹⁴ Raportul ECRI privind România (al cincilea ciclu de monitorizare), publicat pe 5 iunie 2019, disponibil la [ECRI report FR \(coe.int\) / https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG](https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG).

¹¹⁵ Raportul ECRI privind România (al cincilea ciclu de monitorizare), publicat pe 5 iunie 2019, disponibil la [ECRI report FR \(coe.int\) / https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG](https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG).

¹¹⁶ Raportul ECRI privind România (al cincilea ciclu de monitorizare), publicat pe 5 iunie 2019, disponibil la [ECRI report FR \(coe.int\) / https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG](https://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=ROU-CbC-V-2019-020-ENG).

¹¹⁷ Consiliul Superior al Magistraturii, Inspekția Judiciară, [Raport privind analiza cazurilor de infracțiuni prevăzute de articolul 369 din Codul penal și a infracțiunilor stipulate de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 31/2000, amendată de Legea 157/2018, 14.05.2021.](#)

În secțiunea 2.1.2 a analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#); concluziile succinte ale controlului au inclus elemente relevante pentru metodele și procedurile de colectare a datelor: numeroase plângeri privind incidentele motivate de ură nu ating gradul de gravitate al unei infracțiuni și mai degrabă ar trebui tratate în cadrul mandatului poliției de menținere a ordinii publice; doar 5% dintre sesizările referitoare la art. 369 din Codul penal sunt confirmate, față de 33% dintre plângerile privind Ordonanța de Urgență nr. 31/2002; într-un număr limitat de cazuri urmărirea penală a fost efectuată de către agenți de poliție de ordine publică în locul poliției judiciare.

Inspectoratul General al Poliției Române colectează date statistice privind atât infracțiunile pentru care se aplică circumstanța agravantă prevăzută de art. 77, lit. h) Cod penal, cât și pentru infracțiunile motivate de prejudecată, așa cum sunt descrise în capitolul 7 din prezentul raport și discutate în secțiunea 1.5 a analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#). În acest sens, la nivelul Poliției Române, deși a fost introdus abia în iunie 2022 și se afla încă în teste, mecanismul de colectare a datelor statistice privind infracțiunile motivate de ură a fost îmbunătățit în comparație cu perioadele anterioare, când astfel de date nu erau colectate.¹¹⁸ Aceste infracțiuni sunt introduse în statistica Poliției din momentul în care polițistul de investigații reține circumstanța agravantă prevăzută de art. 77, lit. h) Cod penal în încadrarea juridică a faptei penale. Faptele penale care implică constatarea unei motivații de ură sau a unei prejudecăți în elementul subiectiv al infracțiunii (de exemplu, art. 369 din Codul penal) sunt înregistrate în statistică din momentul raportării. Nu există o definiție, în afara definițiilor prevăzute în Codul penal, a tipului de fapte pe care autoritățile de justiție penală le vor înregistra/consemna ca potențială infracțiune motivată de ură.

În dosarul/fișa infracțiunii, nu există un spațiu dedicat pentru enumerarea indicatorilor de prejudecată și nici pentru marcarea unei infracțiuni potențial motivate de ură. În cazul în care o infracțiune este săvârșită din două sau mai multe motivații diferite de prejudecată (discriminare multiplă sau intersecțională), infracțiunea se înregistrează ca atare, dar în statistică este introdus un singur criteriu de discriminare pe modelul o infracțiune - o motivație de prejudecată. Acesta este criteriul protejat considerat a fi cel mai important sau decisiv. În ceea ce privește identificarea criteriului protejat considerat a fi cel mai important, organele de cercetare ale poliției judiciare vor stabili care criteriu protejat a fost decisiv în săvârșirea infracțiunii.

Sistemul statistic cuprinde, în mod distinct, toate criteriile protejate enumerate în circumstanța agravantă prevăzută de art. 77, lit. h) Cod penal, respectiv: rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică netransmisibilă sau infecție HIV/SIDA sau pentru alte similare împrejurări, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte.¹¹⁹ Înregistrarea criteriilor protejate este în prezent limitată de faptul că, după cum se explică în secțiunea 2.1.1. a analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#), unele dintre definițiile utilizate în prezent se suprapun și necesită clarificări suplimentare.¹²⁰

De exemplu, potrivit răspunsului Poliției Române, în această metodologie adoptată în mai 2022, naționalitatea „reprezintă apartenența unei persoane la o anumită comunitate umană caracterizată prin unitatea de teritoriu, conștiința identității istorice și culturale și, în general, prin unitatea de limbă

¹¹⁸ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns 2.667.588 din 17.10.2022 care include extrase din Metodologia de colectare a datelor și informațiilor din dosarele penale ce au ca obiect infracțiuni comise din motive de ură sau prejudecată și de completare a matricei statistice, adoptată de Poliție în mai 2022 și testată începând din iunie 2022.

¹¹⁹ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns 2.667.588 din 17.10.2022.

¹²⁰ Vezi și capitolul 7 al acestui raport.

și religie”, în timp ce etnia „reprezintă totalitatea oamenilor care vorbesc aceeași limbă cu trăsături comune ale civilizației și culturii.”¹²¹ De asemenea, metodologia definește religia ca „ansamblul de idei, sentimente și acțiuni împărtășite de un grup și care oferă membrilor săi un obiect de cult, un cod de comportament, un cadru de referință pentru a intra în relația cu grupul și universul, mărturisirea, credința.”¹²² Nu există o definiție a credințelor religioase sau îndrumări conform cărora agnosticismul sau ateismul sunt, de asemenea, criterii pentru care se acordă protecție împotriva infracțiunilor motivate de ură. În răspunsul său oficial din iulie, Inspectoratul General al Poliției Române, a precizat că naționalitatea este detaliată în vederea înregistrării ca următoarele sub-criterii: împotriva persoanelor de naționalitate română; împotriva persoanelor de altă naționalitate. Etnia este definită în continuare pe următoarele sub-criterii: „împotriva etnicilor maghiari; împotriva romilor și sinti; antisemitism; alte categorii etnice.”¹²³ Criteriul religie include următoarele sub-criterii: „infracțiuni împotriva musulmanilor; împotriva creștinilor; împotriva altor grupuri religioase.”¹²⁴ Aceste subcategorii nu sunt pe deplin corelate cu definițiile propuse pentru naționalitate, etnie sau religie în răspunsul oferit în octombrie. De asemenea, definiția genului nu include persoanele transgender, care sunt adesea victime ale infracțiunilor motivate de ură, și nici persoanele intersexuale. Definiția orientării sexuale nu detaliază categoriile de orientări sexuale care sunt expuse predominant infracțiunilor motivate de ură – lesbiene, gay, bisexuali – comparativ cu heterosexuali.

Faptul că în statistica Poliției este înregistrată doar infracțiunea principală (utilizată doar în scopuri statistice) înseamnă că, de exemplu, dacă s-au semnalat o crimă și o distrugere motivate de ură, în statistica inițială este înregistrată doar crima. În practică, opinia subiectivă a victimei că infracțiunea a fost motivată de ură nu este suficientă pentru ca un dosar să fie înregistrat de poliție ca o infracțiune motivată de prejudecată, declarația victimei trebuind corelată cu alte probe.¹²⁵

În cazul în care un caz este înregistrat la Poliția București, o sesizare prin rețeaua internă de poliție se transmite celorlalte secții de poliție împreună cu fișa de caz. Complexitatea infracțiunilor este înregistrată în statistică (numai în scop statistic) de către poliție doar după finalizarea urmăririi penale.

Între poliție și parchete pot exista diferențe în interpretarea motivației de prejudecată sau în ceea ce privește legea aplicabilă, deci este posibil ca poliția să clasifice un caz în mod diferit decât procurorul. De exemplu, un act antisemit poate fi considerat ca o amenințare motivată de ură sau ca promovarea ideologiei neo-naziste. Ofițerii de poliție participanți la focus-grup au sugerat că, pentru unificarea practicii, ar fi nevoie de instruire comune, care să reunească polițiști, procurori, eventual și judecători. Ar fi util să existe formatori din diferite domenii, inclusiv organizații care lucrează direct cu victimele. Elaborarea unor reglementări comune pentru aplicarea prevederilor legale ar putea reprezenta, de asemenea, o soluție în opinia participanților la focus-grup.¹²⁶

Când o plângere penală ajunge la poliție, ofițerul responsabil o prezintă șefului unității de poliție care emite o rezoluție și stabilește încadrarea juridică a faptei. În cazul în care șeful unității de poliție consideră că faptele semnalate au caracter penal, dosarul merge automat la parchet. În conformitate

¹²¹ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns 2.667.588 din 17.10.2022 care include extrase din Metodologia de colectare a datelor și informațiilor din dosarele penale ce au ca obiect infracțiuni comise din motive de ură sau prejudecată și de completare a matricei statistice, adoptată de Poliție în mai 2022 și testate începând din iunie 2022. Metodologia nu este publică dar părți din ea au fost partajate la cerere.

¹²² Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

¹²³ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

¹²⁴ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

¹²⁶ Focus grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

cu „Ordinul comun privind înregistrarea, evidența unitară și circuitul sesizărilor penale”, emis de Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Public, orice caz, inclusiv infracțiunile motivate de ură, va fi înregistrat sub un număr unic pentru poliție și serviciul de urmărire penală. Șeful parchetului dă citire plângerii și emite o rezoluție, evidențiind aspectele care trebuie analizate. După această rezoluție, dosarul se înscrie în statistica parchetului, inclusiv a infracțiunilor pentru care urmează să se efectueze cercetările. Ulterior, plângerea este trimisă înapoi la poliție, iar aceasta se analizează din nou, de data aceasta fiind precizată infracțiunea de cercetat.

În urma hotărârilor emise de CtEDO împotriva României, care au condus la adoptarea metodologiei de cercetare a infracțiunilor motivate de ură aprobată de Procurorul General în anul 2020, parchetele au obligația de a înregistra motivația de prejudecată a unei infracțiuni (în scop de urmărire penală).¹²⁷ Obligația este de a specifica un criteriu protejat enumerat în lege, însă unii procurori detaliază mai mult motivația de prejudecată (pe lângă enumerarea „criteriului etnic”, ei precizează că victima este de etnie romă). Cu toate acestea, se poate întâmpla ca persoana care face înregistrarea să nu realizeze că plângerea a fost depusă în legătură cu o infracțiune motivată de ură, iar un astfel de caz să nu figureze în statistica internă a procurorilor. După emiterea unei hotărâri de către procuror, este mai ușor să se înregistreze în statistică (în scop statistic) motivația de prejudecată a infracțiunii. Sistemul este util pentru raportarea către organismele internaționale, potrivit procurorilor.¹²⁸ Procurorul General nu a furnizat date statistice pentru această cercetare.

În cadrul focus-grupului cu judecători și procurori s-a menționat îngrijorarea că polițiștii nu înregistrează uneori o plângere penală ca atare, ci ca o petiție, situație în care procurorul nu are cunoștința de respectivul caz.¹²⁹ O altă îngrijorare exprimată a fost că unele cazuri nici măcar nu ajung în faza de urmărire penală și nu sunt înregistrate ca atare, ele fiind trimise la poliția de ordine publică (pentru a fi cercetate ca contravenții sancționabile cu amendă). De asemenea, încadrarea juridică se poate modifica în timpul anchetei. Acestea sunt motivele pentru care apar diferențe între statisticile poliției și cele ale parchetelor.¹³⁰

Dacă un caz este înregistrat la parchet și nu la poliție, nu există nicio procedură de trimitere a cazului sau de colaborare cu Biroul de investigare a infracțiunilor motivate de ură (BIIMU). Mulți procurori nu știu despre existența acestui birou.¹³¹

Consiliul European a oferit cursuri HELP de formare a organelor de drept în domeniul infracțiunilor motivate de ură, utile și în domeniul înregistrării acestor infracțiuni. Dar participanții la toate cele trei focus-grupuri au declarat că aceste cursuri nu sunt cunoscute. Mai multe informații despre educația profesională și formarea inițială și continuă a ofițerilor de poliție, procurorilor și judecătorilor sunt furnizate în capitolul 3 al analizei [Cadru juridic și politic privind infracțiunile motivate de ură](#).

La nivelul Ministerului Public nu a fost înființat un serviciu de urmărire penală cu procurori specializați în infracțiuni motivate de ură și care să reflecte și să se coordoneze cu activitatea Biroului de investigare a infracțiunilor motivate de ură. BIIMU lucrează cu procurori din diverse parchete, din județe diferite, care au mandat general de anchetă, fără mandat specific sau specializare în investigarea infracțiunilor motivate de ură.¹³²

¹²⁷ Interviu cu un procuror, 5 septembrie 2022.

¹²⁸ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

¹²⁹ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie.

¹³⁰ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

¹³¹ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

¹³² Interviu cu un procuror, 5 septembrie 2022.

Instanțele de judecată colectează date statistice (fără a le publica) pentru infracțiunile pentru care se aplică circumstanța agravantă prevăzută de art. 77, lit. h) Cod penal, precum și pentru infracțiunile motivate de prejudecată. Înregistrarea se face de către registratorii statistici ai fiecărei instanțe, care înregistrează statisticile în scopul activității instanței. În statistică, sub obiectul infracțiunii, este inclusă circumstanța agravantă, cu posibilitatea selectării dintr-o listă a unuia sau mai multor criterii protejate. Lista criteriilor protejate cuprinde criteriile specificate în Codul penal.¹³³

Nu există nicio corelație între datele statistice privind infracțiunile motivate de ură colectate de poliție, de procurori și de instanțe. Datele statistice nu sunt publicate, sunt oferite doar la cerere. S-a sugerat că ar fi extrem de util ca atunci când o infracțiune motivată de ură este raportată la poliție, informațiile să ajungă automat la Biroul de investigare a infracțiunilor motivate de ură (BIIMU),¹³⁴ astfel încât să poată fi furnizate îndrumări ofițerului de poliție care efectuează ancheta.¹³⁵ În prezent nu există nicio procedură privind notificarea BIIMU, cel puțin în cazurile complexe, și nu există o listă de criterii pentru a decide o trimitere a cazurilor către BIIMU.

Incidentele motivate de ură care nu sunt calificate drept infracțiuni pot fi acte contravenționale („contravenții”), de competența altor autorități, de exemplu, a instituției naționale de egalitate – Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD). În acest caz, plângerea se depune la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării sau la instanțe.

Această imagine de ansamblu incompletă a practicilor existente privind înregistrarea infracțiunilor motivate de ură arată că acestea suferă în prezent schimbări semnificative într-un ritm destul de lent și într-o manieră încă fragmentată. Inspectoratul General al Poliției Române testează din luna iunie 2022 o nouă metodologie de colectare a datelor statistice care încă necesită clarificări în legătură cu multe dintre criteriile protejate. O altă concluzie este că nu există o corelație între datele statistice privind infracțiunile motivate de ură colectate de diferiți actori. Datele statistice nu sunt publicate în mod regulat, fiind oferite doar la cerere.

5. Proceduri de referire

5.1 Referiri din partea terților către poliție/ parchet

În cazul în care o plângere având ca obiect o infracțiune prezumată este transmisă unei alte autorități decât cea de urmărire penală, această autoritate are obligația de a transmite plângerea organelor de urmărire penală.

Instituția de egalitate din România (Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării - CNCD) primește plângeri și emite hotărâri obligatorii în cauzele în care se reclamă acte de discriminare în domeniul contravențiilor (contravenții). Așa cum este detaliat în capitolul 4 al analizei [Cadru legislativ](#)

¹³³ Consiliul Superior al Magistraturii, Răspuns la cererea de informații nr. 8622 din 19.07.2022.

¹³⁴ Nu există prevederi privind referirea cazurilor către Biroul de investigare a infracțiunilor motivate de ură astfel că doar o parte dintre aceste infracțiuni ajung la ei.

¹³⁵ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

[și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#), în cazul în care CNCD consideră că obiectul plângerii intră sub incidența legislației penale, cauza este trimisă organelor de urmărire penală. Nu există un memorandum de cooperare între CNCD și poliție sau parchet în ceea ce privește mecanismul de sesizare. Decizia privind sesizarea se ia de către Colegiul Director al CNCD, sesizarea scrisă se transmite părților din cauză (reclamantului și inculpatului) și parchetului (împreună cu întregul dosar). În situațiile în care procurorii constată că din cauza gravității reduse faptele semnalate nu se califică drept infracțiuni, în foarte puține situații dosarele sunt trimise către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării pentru soluții (CNCD).¹³⁶ CNCD are statistici cu privire la deciziile sale. În perioada 2017-2021, din aproximativ 4.000 de dosare, 13 dosare au fost trimise la poliție sau parchet (vezi Tabelul 8 la secțiunea 7.2). Nu sunt disponibile informații cu privire la rezultatul acestor cazuri.¹³⁷

O altă instituție a statului cu atribuții în monitorizarea anumitor infracțiuni motivate de ură, Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, a trimis în ultimii 5 ani 10 cazuri, cele mai multe dintre ele procurorilor, privind negarea Holocaustului în locuri publice, promovarea memoriei unor criminali de război sau a simbolurilor și organizațiilor fasciste și legionare. Plângerile au fost înregistrate ca plângeri penale depuse de Institut, cu posibilitatea de a contesta rezoluțiile procurorilor. Cu excepția a două cazuri, toate celelalte au trecut prin toate etapele de recurs permise de legislație. Există două plângeri care au ajuns în instanță, în stare de judecată. În unul dintre cazuri sancțiunea aplicată a fost munca în folosul comunității, în celălalt, referitor la o persoană care a scris mai multe articole și o carte în care neagă Holocaustul, instanța a aplicat doar un avertisment.¹³⁸ Mai regretabil este faptul că polițiștii, procurorii și judecătorii nu solicită sprijinul de specialitate din partea Institutului și al specialiștilor acestuia pentru a îmbunătăți înțelegerea evoluției simbolurilor și mesajelor antisemite. Nu există niciun protocol sau memorandum de colaborare între Poliția Română sau Procurorul General și Institutul „Elie Wiesel”.

Nu există nicio colaborare a Procurorului General cu Agenția Națională pentru Egalitatea între Bărbați și Femei și nici cu Agenția Națională pentru Romi pentru a facilita referirile.¹³⁹

5.2 Referi din partea poliției/parchetului către terți

Nu există niciun parteneriat între poliție sau parchete cu terți care să permită/faciliteze referiri dinspre poliție/procuratură către organizațiile care acordă asistență victimelor.¹⁴⁰ La unele secții de poliție există o listă de organizații (furnizată de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului) folosită pentru a informa victimele despre ONG-urile care oferă sprijin gratuit victimelor

¹³⁶ Raport nr. 758/II-6/2020, 28 ianuarie 2021, realizat în urma unui control tematic privind urmărirea penală a infracțiunilor motivate de ură pentru anii 2018-2019.

¹³⁷ Vezi capitolul 4 al analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

¹³⁸ Interviu cu un reprezentant al Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, 2 septembrie 2022.

¹³⁹ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

¹⁴⁰ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

violentei împotriva femeilor, dar nu există o practică similară în ceea ce privește victimele infracțiunilor motivate de ură.¹⁴¹

Ordinul Procurorului General nr. 184/2020 pentru aprobarea Metodologiei de investigare a infracțiunilor motivate de ură încurajează procurorii să refere cazuri Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în cauzele privind incidentele motivate de ură în care s-a decis neînceperea urmăririi penale.¹⁴² Cu toate acestea, nu a fost adoptat niciun memorandum de înțelegere sau proceduri specifice. Metodologia de investigare a infracțiunilor motivate de ură nu conține nicio prevedere care să încurajeze procurorii să furnizeze victimelor informații despre avocații sau organizațiile neguvernamentale care activează în domeniul infracțiunilor motivate de ură sau care oferă servicii de sprijin pentru victimele infracțiunilor motivate de ură. Nu există nicio procedură în acest sens, nu există acorduri de parteneriat cu ONG-urile, dar, în evaluarea unei persoane intervievate, procurorii sunt încurajați de către Procurorul General să îndrume victima către servicii de sprijin.¹⁴³

Unul dintre procurorii participanți la focus-grupul cu magistrați a subliniat că în perioada anterioară aderării la UE (2000-2010), victimele infracțiunilor motivate de ură erau sprijinite de ONG-uri și erau informate cu privire la anumite servicii oferite, dar, în opinia procurorului, această practică a dispărut din moment ce nu au mai existat fonduri disponibile pentru proiectele care vizează sprijinirea victimelor infracțiunilor motivate de ură.¹⁴⁴ Această perspectivă a fost împărtășită de alți magistrați care au participat la focus-grup și a fost una dintre preocupările evidențiate în cadrul focus-grupului cu avocați și reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale. În cadrul focus-grupului cu judecători și procurori s-a ajuns la câteva concluzii cu privire la sesizări și la sprijinul acordat victimelor infracțiunilor motivate de ură. Una dintre aceste concluzii a fost că nu există o bază de date care să includă serviciile/organizațiile specializate de sprijinire a victimelor infracțiunilor motivate de ură și informații specifice despre diferite grupuri expuse riscului de victimizare pe motiv de ură. Deși victimele infracțiunilor motivate de ură apelează la sprijinul diverselor ONG-uri, și un astfel de sprijin trebuie să fie durabil și pe termen lung, nu există finanțare disponibilă pentru aceste ONG-uri.¹⁴⁵

Din experiența uneia dintre persoanele intervievate, avocat expert în infracțiunile motivate de ură, nu se cunosc cazuri în care victimele au obținut informații de la poliție sau de la parchet despre existența avocaților sau a organizațiilor care activează în domeniul infracțiunilor motivate de ură. În ceea ce privește solicitările de informații legate de infracțiunile motivate de ură, același expert a afirmat că de mai multe ori răspunsul primit a fost prea general și nu a ajutat munca avocatului.¹⁴⁶

Necesitatea unui parteneriat între ONG-uri și poliție și procuratură este evidentă în ceea ce privește stabilirea unor canale clare de referire. Pentru ca trimiterile către serviciile de sprijin să fie eficiente, organizațiile ar trebui să primească finanțare publică pentru serviciile de sprijin pentru victime.

Informațiile privind procedurile de referire din acest capitol ar trebui coroborate cu capitolul 4 al analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#), privind cooperarea inter și intra-instituțională. Concluzia preliminară este că până în prezent nu au fost dezvoltate

¹⁴¹ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

¹⁴² Parchetul General, Ordin nr. 184/2020 pentru aprobarea Metodologiei de investigare a infracțiunilor motivate de ură. Documentul nu este public.

¹⁴³ Interviu cu un procuror, 5 septembrie 2022.

¹⁴⁴ Procuror participant la focus-grupul pentru procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

¹⁴⁵ Focus-grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

¹⁴⁶ Interviu cu un avocat specializat în infracțiuni motivate de ură, 5 septembrie 2022.

proceduri de referire, iar referirea dinspre și către poliție și parchet, pe de o parte, și instituția națională de egalitate sau Institutul „Elie Wiesel”, pe de altă parte, încă trebuie dezvoltate. În plus, nu există un parteneriat între poliție sau parchete și terți care să permită/faciliteze referiri din partea poliției/ parchetului către organizațiile de sprijinire a victimelor, iar o astfel de sesizare nu ar fi posibilă în practică, având în vedere că ONG-urile care sprijină victimele infracțiunilor motivate de ură nu primesc niciun fel de finanțare publică pentru activitatea lor.¹⁴⁷

6. Parcursul unui caz în sistemul de justiție penală

Organele de cercetare penală ale poliției judiciare și organele de cercetare penală speciale își desfășoară activitatea de urmărire penală sub conducerea și supravegherea procurorului.¹⁴⁸ Urmărirea penală se efectuează, în mod obligatoriu, de către procuror și nu de către poliție, doar în cazul anumitor infracțiuni (de exemplu, omor), în general nu în domeniul infracțiunilor motivate de ură.¹⁴⁹ Chiar dacă urmărirea penală intră în mandatul poliției, procurorul poate să efectueze orice act de urmărire penală în cauzele pe care le conduce și le supraveghează.¹⁵⁰ În cazul infracțiunilor motivate de ură, ancheta se efectuează de către poliție în cadrul mandatului său general de investigare sub supravegherea procurorului. Nu există nicio procedură specifică cu privire la infracțiunile motivate de ură și nici o semnalizare specială a infracțiunii motivate de ură nu este transferată împreună cu dosarul atunci când cazul trece fizic la parchet sau la instanță.

Traectoria cazului este supusă reglementărilor interne ale poliției. Dosarul este repartizat în funcție de specificul faptelor semnalate și de calificarea ofițerilor de poliție. Dosarul se transferă fizic în cadrul poliției, de la poliție la parchete, de la procurori înapoi la poliție, în conformitate cu prevederile legale.¹⁵¹

În procesul-verbal emis de ofițerul de poliție cu propunerea de soluție sunt menționate toate aspectele legate de faza de urmărire penală. Atunci când sesizarea îndeplinește condițiile legale de admisibilitate, dar din cuprinsul acesteia nu rezultă nicio infracțiune, organele de cercetare penală înaintează procurorului actele, împreună cu propunerea de clasare.¹⁵² În cazul în care procurorul apreciază propunerea întemeiată, dispune, prin ordonanță, clasarea.¹⁵³ Acțiunea penală se pune în mișcare de procuror, prin ordonanță, în cursul urmăririi penale, când acesta constată că există probe din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune.¹⁵⁴ Procurorul emite rechizitoriul prin care dispune trimiterea în judecată, dacă din materialul de urmărire penală rezultă că fapta există, că a fost săvârșită de inculpat și că acesta răspunde penal.¹⁵⁵

¹⁴⁷ Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

¹⁴⁸ Codul de procedură penală, art. 55, par. 6.

¹⁴⁹ Codul de procedură penală, art. 56, par. 3.

¹⁵⁰ Codul de procedură penală, art. 56, para. 2.

¹⁵¹ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

¹⁵² Codul de procedură penală, art. 294, para. 3.

¹⁵³ Codul de procedură penală, art. 294, par. 4.

¹⁵⁴ Codul de procedură penală, art. 309, par. 1.

¹⁵⁵ Codul de procedură penală, art. 327, par. a.

Transferul unui dosar între diferite unități de poliție trebuie să se realizeze numai prin intermediul parchetului (o unitate de poliție trebuie să trimită dosarul la parchet, iar procurorul va trimite dosarul celeilalte unități de poliție). Dosarul, inclusiv procesul verbal, este transferat fizic la parchet.¹⁵⁶

Traectoria unui caz de infracțiune motivată de ură în sistemul de justiție penală este similară cu traectoria oricărui alt caz penal.

7. Practici de colectare a datelor privind infracțiunile motivate de ură

Practicile de colectare a datelor privind infracțiunile motivate de ură sunt subdezvoltate, fiind încurajate de obligațiile de raportare față de instituțiile internaționale.

ODIHR a subliniat că România nu a raportat statistici privind infracțiunile motivate de ură către ODIHR din 2018.¹⁵⁷ În plus, ODIHR a menționat că România ar beneficia de pe urma creșterii gradului de conștientizare și consolidarea capacității oficialilor din justiția penală în legătură cu infracțiunile motivate de ură. ODIHR reamintește că, în conformitate cu Decizia Consiliului Ministerial 9/09, statele participante OSCE s-au angajat să raporteze periodic către ODIHR informații și statistici fiabile privind infracțiunile motivate de ură.

Tabel 1: Infracțiuni motivate de ură raportate de România către ODIHR, 2016-2018¹⁵⁸

		2016	2017	2018
Sursa: ODIHR	<i>Numărul incidentelor sesizate la poliție</i>	10	1	2
	<i>Numărul urmărilor penale</i>	21	0	2
	<i>Numărul condamnărilor</i>	50	8	33

Potrivit Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, „autoritatea responsabilă cu realizarea statisticilor privind infracțiunile este Direcția cazier judiciar, statistică și evidență operativă din cadrul Poliției Române, care are unități în fiecare județ. Statisticile nu segregă infracțiunile motivate de ură. Aceste statistici sunt întocmite lunar, trimestrial, semestrial și anual și sunt făcute publice numai la cerere.”

Un raport din 2017 întocmit de Centrul de Resurse Juridice a constatat că nu există o colectare sistemică a datelor privind infracțiunile motivate de ură și discursul instigator la ură de către autoritățile române, ceea ce ar permite urmărirea consecventă a numărului de cazuri și identificarea cazurilor în funcție de motivații specifice de prejudecată, din momentul în care se depune plângerea

¹⁵⁶ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

¹⁵⁷ <https://hatecrime.osce.org/romania?year=2020>.

¹⁵⁸ <https://hatecrime.osce.org/romania?year=2020>.

până când aceasta ajunge la instanță, dacă este cazul.¹⁵⁹ Autorii studiului au concluzionat că această situație împiedică responsabilitatea și indică faptul că elaborarea politicilor publice în domeniul infracțiunilor motivate de ură nu reprezintă o preocupare în România. La o constatare identică s-a ajuns în 2021, când același ONG a efectuat o cercetare similară.¹⁶⁰

7.1. Organisme/instituții publice

Colectarea datelor privind infracțiunile motivate de ură este efectuată de către instituții publice distincte în diferite sisteme, utilizând metodologii diferite și niveluri diferite de dezagregare. Datele nu pot fi corelate și nu există trasabilitate. Nu există un acord de partajare a datelor. Datele colectate nu sunt publice, dar fiecare instituție le poate pune la dispoziție la cerere.

Datele statistice ale Poliției Române nu sunt transmise Ministerului Public sau Ministerului Justiției. Aceste date pot fi transmise, la cerere, oricărei persoane fizice sau juridice, autorități sau instituții publice interesate.¹⁶¹

Pe baza bunei colaborări între Poliția Română și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în ceea ce privește investigarea infracțiunilor motivate de ură, în contextul punerii în aplicare a deciziei *M.C. și A.C. contra României*, au fost întreprinse demersuri pentru elaborarea unei metodologii de lucru comune.¹⁶² În prezent această metodologie există doar la nivelul parchetelor sub forma Ordinului 184/2020 al Procurorului General pentru aprobarea Metodologiei de investigare a infracțiunilor motivate de ură. Ea poate fi adoptată și de Ministerul Afacerilor Interne și poate ghida activitatea polițiștilor în investigarea infracțiunilor motivate de ură, conducând astfel la sinergii și la creșterea coerenței.

Statisticile instanțelor nu sunt partajate cu poliția sau cu parchetele. Nu există un raport public emis de Ministerul Justiției sau de Consiliul Superior al Magistraturii care să compileze, anual sau periodic, date relevante. Datele statistice colectate de instanțele de judecată pot fi furnizate oricărei persoane fizice sau juridice, la cerere.¹⁶³

Statisticile diverse și uneori contradictorii pe care le-am identificat în acest capitol prezintă situația actuală care este definită de diferite metodologii, multe dintre ele încă nefinalizate și necesitând ajustări ulterioare, cu sisteme statistice diferite, lipsă de cooperare și aranjamente de partajare a datelor în cadrul sistemului de justiție penală și nu numai cu organismul național de egalitate, alte instituții relevante și organizațiile neguvernamentale.

¹⁵⁹ Centrul de Resurse Juridice, E-More, An overview on hate crime and hate speech, country profile: Romania, 2017, disponibil la: <https://www.cri.ro/wp-content/uploads/2020/09/eMore-country-profile-Romania-website.pdf>.

¹⁶⁰ Centrul de Resurse Juridice, Infracțiuni motivate de ură și discursurile urii. Situația din România: 2016-2020, publicat în mai 2021 de Centrul de Resurse Juridice, disponibil la: https://www.cri.ro/wp-content/uploads/2022/01/Studiu-hate-crimes_mai21.pdf.

¹⁶¹ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022

¹⁶² Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022.

¹⁶³ Consiliul Superior al Magistraturii, Răspuns la cererea de informații nr. 8622 din 19.07.2022.

7.1.1. Date colectate de poliție

Inspectoratul General al Poliției Române a început utilizarea unui nou model de înregistrare statistică în luna iunie 2022.¹⁶⁴ Datele statistice colectate includ informații cu privire la:

- circumstanța agravantă prevăzută de art. 77, lit. h) Cod penal; infracțiunile motivate de ură împotriva comunității de romi; se colectează date privind infracțiunile care sunt comise din cauza percepției asupra romilor exprimată ca ură față de aceștia, precum și manifestări verbale sau fizice, motivate de ură față de romi, îndreptate împotriva romilor sau a proprietății acestora, împotriva instituțiilor/ONG-urilor, conducătorilor comunităților rome sau lăcașurilor lor de cult, tradițiilor și limbii rromani (conform definiției prevăzute de Legea nr. 2/2021 privind anumite măsuri de prevenire și combatere a antițigănistului);
- infracțiunile motivate de ură bazate pe orientare sexuală;
- infracțiunile motivate de ură împotriva minorilor sub 18 ani;
- infracțiunile motivate de ură împotriva femeilor.

Un raport bazat pe acest model actualizat de colectare a datelor statistice nu este încă disponibil public.

Datele de mai jos au fost furnizate de Inspectoratul General de Poliție la cerere și indică o creștere treptată a plângerilor privind incitarea la ură (art. 369 din Codul penal) în perioada 2017-2020, cu o scădere în 2021.

Tabel 2: Date colectate de Poliția Română – Incitarea la ură sau discriminare- 2017-2021¹⁶⁵

			2017	2018	2019	2020	2021
Sursa: Inspectoratul General al Poliției Române	<i>Tipul de infracțiune motivată de ură: Incitare la ură sau discriminare (art. 369 Cod Penal)</i>	<i>Număr de incidente sesizate</i>	37	60	31	96	66
		<i>Infracțiuni cu urmărirea penală continuată față de persoană</i>	1	1	5	15	2
		<i>Numărul suspectilor</i>	0	2	5	7	2
		<i>Infracțiuni declinate parchetului în baza competenței materiale sau după</i>	1	5	4	6	5

¹⁶⁴ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns la cererea de informații nr. 511.468 din 7.07.2022.

¹⁶⁵ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022. Datele pot fi obținute doar la cerere, ele nu sunt publicate.

	<i>calitatea persoanei</i>					
	<i>Numărul de persoane cercetate în dosarele declinate</i>	3	5	0	4	5
	<i>Numărul de cazuri soluționate</i>	2	3	6	9	10
	<i>Numărul de persoane cercetate în cazurile soluționate</i>	1	1	0	3	3

Tabel 3: Date colectate de Poliția Română – alte infracțiuni specifice - 2021-1 iulie 2022¹⁶⁶

			2021 – 1 July, 2022
Sursa: Inspectoratul General al Poliției Române	<i>Tipul de infracțiune motivată de ură: Tortura motivată de discriminare (art. 282, alin. 1, lit. d Cod Penal)</i>	<i>Număr de persoane cu condamnări definitive prin hotărâri ale instanței</i>	0
	<i>Abuzul în serviciu prin încălcarea unor drepturi (art. 297, alin. 2 Cod Penal)</i>	<i>Număr de persoane cu condamnări definitive prin hotărâri ale instanței</i>	0
	<i>Incitarea la ură sau discriminare (art. 369 Cod penal)</i>	<i>Număr de persoane cu condamnări definitive prin hotărâri ale instanței</i>	11
	<i>Împiedicarea exercitării libertății religioase (art. 381 Cod penal)</i>	<i>Număr de persoane cu condamnări definitive prin hotărâri ale instanței</i>	0
	<i>Profanarea lăcașurilor sau a obiectelor de cult (art. 382 Cod penal)</i>	<i>Număr de persoane cu condamnări definitive prin hotărâri ale instanței</i>	9
	<i>Profanarea de cadavre sau morminte¹⁶⁷ (art. 383 Cod penal)</i>	<i>Număr de persoane cu condamnări definitive prin hotărâri ale instanței</i>	157

¹⁶⁶ Inspectoratul General al Poliției Române, Răspuns nr. 511.468 din 7.07.2022. Datele pot fi obținute doar la cerere, ele nu sunt publicate.

¹⁶⁷ Inclusiv, dar nu numai morminte din cimitire evreiești.

<i>Legea nr. 2/2021 privind anumite măsuri de prevenire și combatere a antițigănistului</i>	<i>Număr de persoane cu condamnări definitive prin hotărâri ale instanței</i>	0
<i>O.U.G. nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii</i>	<i>Număr de persoane cu condamnări definitive prin hotărâri ale instanței</i>	8

7.1.2. Date colectate de parchete

Există evaluări interne făcute de Parchetul General în domeniul infracțiunilor motivate de ură, care au analizat eficacitatea măsurilor luate, însă acestea nu sunt publice.¹⁶⁸

Ministerul Public a efectuat un control tematic privind urmărirea penală a infracțiunilor motivate de ură pentru perioada 2018-2019, inclusiv datele statistice. Raportul a fost obținut la cerere, nu este publicat.

Ministerul Public nu a furnizat date în urma solicitării de informații.

Tabel 4: Date colectate de Ministerul Public – diferite infracțiuni specifice – 2018-2019¹⁶⁹

		2018	2019
Sursa: Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție	<i>Tipul de infracțiune motivată de ură: Incitare la ură sau discriminare (art. 369 Cod penal)</i>	<i>Număr de incidente înregistrate</i>	40
		<i>Număr de cazuri soluționate</i>	27
		<i>Număr de cazuri soluționate verificate</i>	103 ¹⁷⁰
		<i>- înregistrate ca plângeri penale</i>	80
		<i>- acțiuni din oficiu</i>	9
		<i>- înregistrate ca denunțuri</i>	13
		<i>Criteriu</i>	
		<i>- etnie</i>	32

¹⁶⁸ Interviu cu un procuror, 5 septembrie 2022.

¹⁶⁹ Raport nr. 758/II-6/2020, 28 ianuarie 2021, realizat în urma unui control tematic privind urmărirea penală a infracțiunilor motivate de ură pentru anii 2018-2019.

¹⁷⁰ Raportul emis de Parchetul General subliniază că diferența dintre cauzele soluționate și cazurile soluționate verificate nu este explicabilă. Raport nr. 758/II-6/2020, 28 ianuarie 2021, realizat în urma unui control tematic privind urmărirea penală a infracțiunilor motivate de ură pentru anii 2018-2019.

	- maghiar	11
	- rom	10
	- evreu	6
	- român	3
	- arab	2
	- religie	3
	- creștin ortodoxă	2
	- islamică	1
	- LGBT	6
	- dizabilitate	1
	- cetățenie	2
	- germană	1
	- chineză	1
	- gen	2
	- feminin	2
	- vârstă	1
	- opinie politică	2
	- profesie	2
	- comunitate regională	2
	- categorie socială	1
	- avere	1
	- altul	-
	Clasare	98
	Renunțare la urmărirea penală	3
	Cazuri trimise în instanțe	2
	- achitare	1
	- aflate pe rol	1

<i>Tipul de infracțiune motivată de ură: O.U.G. nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii</i>	Număr de cazuri soluționate	8	10
	Număr de cazuri soluționate verificate	21 ¹⁷¹	
	- înregistrate ca plângeri penale sau denunțuri	4	
	- acțiuni din oficiu	13	
	- notificări din partea autorităților	4	
	Clasare	14	
	Renunțare la urmărirea penală	5	
	Cazuri trimise la instanțe	2	
	- condamnări fără pedeapsă	2	

7.1.3. Date colectate de instanțe

După hotărârea definitivă din partea instanțelor de judecată, datele privind condamnările sunt colectate numai pentru incitare la ură sau discriminare (art. 369 din Codul penal). Pe baza răspunsurilor oferite de Consiliul Superior al Magistraturii și de Ministerul Justiției, se poate concluziona că instanțele de judecată nu au avut date legate de infracțiunile motivate de ură dezagregate în funcție de motivația de prejudecată.

Datele statistice furnizate indică faptul că foarte puține cercetări penale ajung să fie aduse în fața instanțelor și că numărul persoanelor condamnate este extrem de mic (4 condamnări în 5 ani).¹⁷²

Tabel 5: Date colectate de Consiliul Superior al Magistraturii – diferite infracțiuni specifice - 2017-2021¹⁷³

		2017	2018	2019	2020	2021
Sursa: Consiliul Superior al Magistraturii	<i>Tipul de infracțiune motivate de ură:</i>	-	-	-	-	-
	<i>Infracțiuni la care s-a aplicat art. 77 lit. h Cod penal sau la care</i>	-	-	-	-	-
	<i>Numărul incidentelor sesizate</i>	70	102	73	110	128
	<i>Numărul investigațiilor inițiate</i>					
	<i>Numărul cazurilor aduse în fața instanțelor</i>					

¹⁷¹ Diferență provenită din înregistrarea incorectă a cazurilor.

¹⁷² Există o diferență semnificativă între infracțiunile motivate de ură raportate către ODIHR și aceste date. Înregistrarea incorectă, diferită de la o instituție la alta, crează o inconsistență a datelor.

¹⁷³ Consiliul Superior al Magistraturii, Răspuns la cererea de informații nr. 8622 din 19.07.2022.

<i>elementul de ură face parte din conținutul constitutiv al infracțiunii</i>	<i>Numărul persoanelor acuzate</i>	0	4	0	1	2
	<i>Numărul condamnărilor</i>	-	-	-	-	-
	<i>Numărul achitărilor</i>	-	-	-	-	-
<i>Incitarea la ură sau discriminare (art. 369 Cod penal)</i>	<i>Numărul incidentelor sesizate</i>	-	-	-	-	-
	<i>Numărul investigațiilor inițiate</i>	107	123	104	176	175
	<i>Numărul cazurilor aduse în fața instanțelor</i>	2	3	3	3	5
	<i>Numărul persoanelor acuzate</i>	1	3	0	2	0
	<i>Numărul condamnărilor</i>	0	1	0	1	2
	<i>Numărul achitărilor</i>	0	0	1	0	0

7.1.4. Date colectate de Inspekția Judiciară

Inspekția Judiciară a efectuat un control tematic privind investigarea și soluționarea infracțiunilor motivate de ură pentru perioada 2017-2020. Această evaluare include date statistice, fără separarea datelor pe tipuri de infracțiuni respective pe fiecare an. Etnia este cea mai relevantă caracteristică invocată ca motivație de prejudecată a acestor infracțiuni (21,6% din totalul anchetelor). Potrivit acestei culegeri de date compilate de Inspekția Judiciară, într-o perioadă de 4 ani au ajuns în instanțe doar nouă cauze (2,8%), iar 76,3% dosarele au fost soluționate fără urmărire penală. Dintre cele șase persoane condamnate niciuna nu a fost condamnată la închisoare cu executare.¹⁷⁴

Datele statistice raportate de instanțele de judecată și cele raportate în analiza efectuată de Inspekția Judiciară nu sunt compatibile: conform proceselor-verbale sunt 320 de cazuri de infracțiuni motivate de ură, dintre care 69 au ca motivație de prejudecată etnia, în timp ce controlul efectuat de Inspekția Judiciară menționează 152 de dosare, dintre care 73 au ca motivație de prejudecată etnia.

¹⁷⁴ Inspekția Judiciară, document fără titlu, rezultatele unui control tematic cu privire la investigarea și soluționarea infracțiunilor motivate de ură, publicat în 2021 de către Inspekția Judiciară, disponibil la: <http://www.inspectiajudiciara.ro/mix-content/assets/inspectia-judiciara/uploads/2021-05/raport-21424-1-637565217578107374.pdf>.

Tabel 6: Date colectate de Inspekția Judiciară – diferite infracțiuni specifice - 2017-2020¹⁷⁵

2017-2020			
Sursa: Inspekția Judiciară	<i>Tipul de infracțiune motivată de ură: Incitare la ură sau discriminare (art. 369, Cod penal); O.U.G. nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii</i>	<i>Număr de plângeri penale</i>	221
		<i>Număr de denunțuri</i>	39
		<i>Număr de acțiuni din oficiu</i>	60
		<i>Bazate pe origine etnică</i>	69
		<i>Bazate pe religie</i>	8
		<i>Bazate pe orientare sexuală</i>	4
		<i>Bazate pe dizabilitate</i>	1
		<i>Bazate pe opinie politică</i>	15
		<i>Bazate pe infecție HIV</i>	6
		<i>Bazate pe situația socială</i>	8
	<i>Numărul cazurilor soluționate prin urmărire penală</i>	320	

¹⁷⁵ Inspekția Judiciară, document fără titlu, rezultatele unui control tematic cu privire la investigarea și soluționarea infracțiunilor motivate de ură, publicat în 2021 de către Inspekția Judiciară, disponibil la: <http://www.inspectiajudiciara.ro/mix-content/assets/inspectia-judiciara/uploads/2021-05/raport-21424-1-637565217578107374.pdf>.

	<i>prin rechizitoriu</i>	9
	<i>prin renunțare la urmărirea penală</i>	15
	<i>prin clasare</i>	244
	<i>declinarea competenței către alte autorități</i>	24
	<i>comasarea dosarelor</i>	28
	<i>Numărul cazurilor soluționate de parchete</i>	146
	<i>Numărul cazurilor aduse în fața instanțelor</i>	63
	<i>ca urmare a rechizitoriului</i>	11 (2 cu rechizitoriu înainte de 2017, 6 cu soluții definitive)
	<i>renunțare la urmărirea penală</i>	15 (toate soluționate)
	<i>redeschiderea urmăririi penale</i>	5 (toate soluționate)
	<i>plângere împotriva neînceperii urmăririi penale</i>	32 (31 soluționate)
	<i>Bazate pe originea etnică</i>	3
	<i>Bazate pe gen</i>	2
	<i>Bazate pe categoria profesională</i>	2
	<i>Numărul persoanelor condamnate printr-o decizie definitivă</i>	6
	<i>cu suspendare a executării pedepsei închisorii</i>	3
	<i>cu amendă penală</i>	1
	<i>cu avertisment</i>	2
	<i>Total cazuri controlate, bazate pe¹⁷⁶</i>	152
	<i>etnie</i>	73

¹⁷⁶ Așa cum au fost identificate în raportul Inspecției Judiciare.

		<i>apartenență sau credințe politice</i>	18
		<i>categorie profesională</i>	18
		<i>naționalitate</i>	14
		<i>orientare sexuală</i>	9
		<i>religie</i>	7
		<i>infecție HIV</i>	4
		<i>dizabilitate</i>	2
		<i>rasă</i>	2
		<i>gen</i>	3
		<i>categorie dezavantajată</i>	1
		<i>credințe religioase</i>	1

7.1.5. Date colectate de Ministerul Justiției

Datele furnizate de Ministerul Justiției arată din nou un număr extrem de mic de persoane condamnate (două persoane în perioada 2017-2021). Mai mult, sentințele au fost pronunțate ca condamnare fără executare a pedepsei cu închisoarea. Datele furnizate de Ministerul Justiției relevă și durată mare de finalizare a dosarelor, care poate fi de aproape patru ani (de până la 1.272 de zile).¹⁷⁷

Tabel 7: Date colectate de Ministerul Justiției – diferite infracțiuni specifice - 2017-2021¹⁷⁸

			2017	2018	2019	2020	2021
Surse:	<i>Tipul de</i>	<i>Numărul</i>	-	-	-	-	-
Ministerul	<i>infracțiune</i>	<i>cauzelor</i>					
Justiției	<i>motivată de</i>	<i>soluționate pe</i>					
	<i>ură:</i>	<i>fond de către</i>					
	<i>Infracțiuni la</i>	<i>instanțele</i>					
	<i>care s-a</i>	<i>române</i>					
	<i>aplicat art. 77</i>						
	<i>lit. h Cod penal</i>						
	<i>sau la care</i>						
	<i>elementul de</i>						
	<i>ură face parte</i>						
	<i>din conținutul</i>						

¹⁷⁷ Ministerul Justiției, răspuns la cererea de informații publice, 11.07.2022.

¹⁷⁸ Ministerul Justiției, răspuns la cererea de informații publice, 11.07.2022.

<i>constitutiv al infracțiunii</i>							
<i>Tipul de infracțiune motivată de ură: Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi (art. 297, par. 2 Cod penal)</i>	<i>Numărul cauzelor soluționate pe fond de către instanțele române</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Tipul de infracțiune motivată de ură: Incitarea la ură sau discriminare (art. 369 Cod penal)</i>	<i>Numărul cauzelor soluționate pe fond de către instanțele române</i>	0	1	1	1	2	
	<i>Durata medie de soluționare în instanța de fond (număr de zile)</i>	-	298	365	1272	371.5	
	<i>Numărul persoanelor condamnate</i>	0	1 ¹⁷⁹	0	0	1 ¹⁸⁰	

7.2. Organizații neguvernamentale și servicii de sprijin pentru victime

Potrivit Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, „nu erau disponibile informații despre cooperarea structurată și sistematică între agențiile de aplicare a legii și organizațiile societății civile legate în mod specific de înregistrarea și colectarea datelor privind infracțiunile motivate de ură la momentul publicării acestui raport.”¹⁸¹

Reprezentanții ONG-urilor participanți la focus-grup au menționat că se confruntă cu provocări în ceea ce privește monitorizarea, raportarea infracțiunilor motivate de ură și sprijinirea victimelor. Autoritățile române nu oferă sprijin financiar, iar fundațiile internaționale au încetat finanțarea după ce România a devenit membră a UE. Singura posibilitate de a obține finanțare este de la Uniunea Europeană prin accesarea diferitelor apeluri de proiecte. În prezent, foarte puține ONG-uri desfășoară

¹⁷⁹ Cu suspendarea executării pedepsei.

¹⁸⁰ Cu amânarea executării pedepsei.

¹⁸¹ European Union Agency for Fundamental Rights, „Hate crime recording and data collection practice across the EU”, publicat în 2018, disponibil la: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-hate-crime-recording_en.pdf.

activități de monitorizare sau litigii în legătură cu combaterea discriminării și a infracțiunilor motivate de ură, majoritatea acestor intervenții fiind bazate pe proiecte și fiind lipsite de continuitate.¹⁸²

În România nu există o cercetare academică extinsă a datelor privind infracțiunile motivate de ură. Centrul de Resurse Juridice a colectat date în domeniul infracțiunilor motivate de ură în cadrul unuia dintre proiectele sale.¹⁸³

Pentru o analiză sociologică reală a tendințelor ar fi necesare serii mai mari (urmărirea datelor fără a modifica condițiile de colectare pe o perioadă mai lungă de timp), precum și date mai clare cu privire la motivația de prejudecată (datele trebuie colectate uniform de către diferitele instituții). Se poate observa o tendință de creștere a numărului total de dosare privind infracțiunile motivate de ură aduse în fața procurorilor de către poliție (107 în 2017, 215 în 2020). Deoarece numărul cazurilor soluționate este mai mic de jumătate din cazurile raportate, numărul cumulat de dosare pe rol este un număr din ce în ce mai mare de la an la an.

Legislația românească nu face distincție clară între infracțiunea de incitare la ură și discriminare prevăzută la articolul 369 din Codul penal, respectiv discriminare prin încălcarea dreptului la demnitate prevăzută în legislația antidiscriminare. Instituția națională de egalitate primește petiții care descriu mai degrabă fapte penale, fiind înaintate pentru soluționare organelor de urmărire penală.

Tabel 8: Date colectate de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării – discursul discriminator care ar putea fi considerat ca incitare la ură conform art. 369 din Codul penal¹⁸⁴

		2017	2018	2019	2020	2021
Sursa: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării	<i>Tipul de infracțiune motivată de ură: discursul discriminator care ar putea fi considerat ca incitare la ură împotriva minorităților etnice conform art. 369 din Codul penal român</i>	-	4	2	2	3

Tabel 9: Date colectate Centrul de Resurse Juridice – diferite infracțiuni specifice – 2017-2021¹⁸⁵

	2017	2018	2019	2020	2021
--	------	------	------	------	------

¹⁸² Focus-grup cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale care oferă sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură, 18 august 2022.

¹⁸³ Centrul de Resurse Juridice, Infracțiuni motivate de ură și discursurile urii. Situația din România: 2016-2020, publicat în mai 2021 de către Centrul de Resurse Juridice, disponibil la: https://www.crij.ro/wp-content/uploads/2022/01/Studiu-hate-crimes_mai21.pdf

¹⁸⁴ Informațiile nu sunt publicate. Datele au rezultat din analiza soluțiilor date de CNCD pe baza informațiilor publice disponibile la: https://www.cncd.ro/hotarari/?_sft_anul_publicarii=2022&sort_order=date+asc.

¹⁸⁵ Centrul de Resurse Juridice, Infracțiuni motivate de ură și discursurile urii. Situația din România: 2016-2020, publicat în mai 2021 de Centrul de Resurse Juridice, disponibil la: https://www.crij.ro/wp-content/uploads/2022/01/Studiu-hate-crimes_mai21.pdf.

Sursa: Centrul de Resurse Juridice, pe baza datelor furnizate de Poliția Română	<i>Tortura motivată de discriminare (art. 282, alin. 1, lit. d Cod Penal)</i>	<i>Infracțiuni sesizate</i>	0	0	0	0	-
		<i>Infracțiuni cu urmărirea penală continuată față de persoană</i>	0	0	0	0	-
		<i>Suspecți cercetați</i>	0	0	0	0	-
		<i>Infracțiuni declinate parchetului în baza competenței materiale sau după calitatea persoanei</i>	0	0	0	0	-
		<i>Persoane cercetate în dosarele declinate</i>	0	0	0	0	-
		<i>Infracțiuni soluționate de poliție</i>	0	0	0	0	-
		<i>Persoane cercetate în dosarele soluționate</i>	0	0	0	0	-
		<i>Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi (art. 297, alin. 2 Cod Penal)</i>	<i>Infracțiuni sesizate</i>	45	20	25	50
	<i>Infracțiuni cu urmărirea penală continuată față de persoană</i>		1	0	1	0	-
	<i>Suspecți cercetați</i>		1	0	1	0	-
	<i>Infracțiuni declinate parchetului în baza competenței materiale sau după calitatea persoanei</i>		2	8	7	2	-
	<i>Persoane cercetate în dosarele declinate</i>		0	8	6	1	-
	<i>Infracțiuni soluționate de poliție</i>		1	2	3	1	-

		<i>Persoane cercetate în dosarele soluționate</i>	0	0	0	1	-
<i>Incitarea la violență, ură sau discriminare (art. 369 Cod Penal)</i>	<i>Infracțiuni sesizate</i>		37	60	31	96	-
	<i>Infracțiuni cu urmărirea penală continuată față de persoană</i>		1	1	5	15	-
	<i>Suspecți cercetați</i>		0	2	5	7	-
	<i>Infracțiuni declinate parchetului în baza competenței materiale sau după calitatea persoanei</i>		1	5	4	6	-
	<i>Persoane cercetate în dosarele declinate</i>		3	5	0	4	-
	<i>Infracțiuni soluționate de poliție</i>		2	3	6	9	-
	<i>Persoane cercetate în dosarele soluționate</i>		1	1	0	3	-
<i>Profanarea lăcașurilor sau a obiectelor de cult (art. 382 Cod Penal)</i>	<i>Infracțiuni sesizate</i>		10	8	6	9	-
	<i>Infracțiuni cu urmărirea penală continuată față de persoană</i>		1	1	1	0	-
	<i>Suspecți cercetați</i>		0	1	1	0	-
	<i>Infracțiuni declinate parchetului în baza competenței materiale sau după calitatea persoanei</i>		0	0	0	0	-
	<i>Persoane cercetate în</i>		0	0	0	0	-

	<i>dosarele declinate</i>					
	<i>Infracțiuni soluționate de poliție</i>	2	3	2	3	-
	<i>Persoane cercetate în dosarele soluționate</i>	2	0	1	0	-
<i>Profanarea de cadavre sau morminte</i> ¹⁸⁶ (art. 383 Cod Penal)	<i>Infracțiuni sesizate</i>	262	267	320	290	-
	<i>Infracțiuni cu urmărirea penală continuată față de persoană</i>	25	31	35	21	-
	<i>Suspecți cercetați</i>	24	35	34	24	-
	<i>Infracțiuni declinate parchetului în baza competenței materiale sau după calitatea persoanei</i>	2	2	0	1	-
	<i>Persoane cercetate în dosarele declinate</i>	0	1	0	0	-
	<i>Infracțiuni soluționate de poliție</i>	69	66	72	81	-
	<i>Persoane cercetate în dosarele soluționate</i>	20	18	25	19	-
	<i>O.U.G. nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de</i>	<i>Infracțiuni sesizate</i>	7	10	14	13
<i>Infracțiuni cu urmărirea penală continuată față de persoană</i>		0	1	3	6	-
<i>Suspecți cercetați</i>		0	1	2	2	-
<i>Infracțiuni declinate parchetului în baza competenței</i>		1	0	0	0	-

¹⁸⁶ Inclusiv morminte din cimitire evreiești.

	săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii	materiale sau după calitatea persoanei						
		Persoane cercetate în dosarele declinate	0	0	0	0	-	
		Infracțiuni soluționate de poliție	0	2	2	1	-	
		Persoane cercetate în dosarele soluționate	0	1	1	1	-	
Sursa: Centrul de Resurse Juridice, pe baza datelor furnizate de Ministerul Public¹⁸⁷	Infracțiuni la care s-a aplicat art. 77 lit. h Cod penal sau la care elementul de ură face parte din conținutul constitutiv al infracțiunii	Total cazuri	107	116	138	215	-	
		Soluționate ¹⁸⁸	38	34	59	80	-	
		prin clasare	36	33	57	70	-	
		prin renunțare la urmărirea penală	1	n/a ¹⁸⁹	n/a	n/a	-	
		prin rechizitoriu	1	n/a	n/a	n/a	-	
	Infracțiunile prevăzute de O.U.G. nr. 31/2002	Total cazuri	-	39	47	67	-	
		Soluționate,	-	8	10	24	-	
		prin clasare	-	5	7	17	-	
		prin renunțare la urmărirea penală	-	n/a	n/a	n/a	-	
		prin rechizitoriu	-	?	?	?	-	
Sursa: Centru de Resurse Juridice, pe baza datelor furnizate de	Incitare la violență, ură sau discriminare	Sesizate	2	3	2	2	-	
		Soluționate	0	1	1	2	-	
		Persoane condamnate	0	1	0	0	-	
	Ordonanța de Urgență nr. 31/2002	Sesizate	2	0	2	4	-	
		Soluționate	2	0	0	2	-	

Commented [A1]: in the whole table, pls explain "?" and replace with n/a or 0, depending.

¹⁸⁷ Centrul de Resurse Juridice, Infracțiuni motivate de ură și discursurile urii. Situația din România: 2016-2020 publicat în mai 2021 de Centrul de Resurse Juridice, disponibil la: https://www.crj.ro/wp-content/uploads/2022/01/Studiu-hate-crimes_mai21.pdf

¹⁸⁸ Potrivit Codului de procedură penală, cercetarea procurorului poate fi închisă în una din următoarele trei situații: prin clasare (dacă faptele cercetate nu au existat sau nu au reprezentat infracțiune, dacă făptuitorul nu a fost identificat), prin renunțare la urmărirea penală („când nu există interes public în urmărirea penală a inculpatului”, art. 314, alin. 1 b) sau prin rechizitoriu.

¹⁸⁹ Nu s-au obținut date la cerere.

Ministerul Justiției¹⁹⁰		<i>Persoane condamnate</i>	0	0	0	0	-	
	<i>Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi</i>	<i>Sesizate</i>	266	238	228	203	-	
		<i>Soluționate</i>	107	73	77	61	-	
		<i>Persoane condamnate</i>	102	50	69	70	-	
	<i>Tortura motivată de discriminare (art. 282, alin. 1, lit. d Cod Penal)</i>	<i>Sesizate</i>	2	0	0	0	-	
		<i>Soluționate</i>	2	0	0	0	-	
		<i>Persoane condamnate</i>	0	0	0	0	-	
	<i>Profanarea lăcașurilor sau a obiectelor de cult</i> ^a	<i>Sesizate</i>	1	0	1	0	-	
		<i>Soluționate</i>	0	2	2	2	-	
		<i>Persoane condamnate</i>	0	0	0	0	-	
	<i>Profanarea de cadavre sau morminte</i> ¹⁹¹	<i>Sesizate</i>	10	8	7	11	-	
		<i>Soluționate</i>	5	4	1	6	-	
		<i>Persoane condamnate</i>	9	11	10	9	-	

7.3. Date provenind din cercetări

7.3.1. Sondaje privind victimizarea

În anul 2018, CNCD, instituția națională de egalitate, în parteneriat cu Institutul pentru Politici Publice (IPP), a publicat un sondaj cu privire la nivelul discriminării în România și percepții actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat la nivel național de Institutul Român de Evaluare și Strategii.¹⁹² Mărimea eșantionului a fost de 1 300 de respondenți cu vârsta de peste 18 ani, eșantion probabilistic reprezentativ cu o eroare de 2,7%, datele fiind obținute prin metoda CATI. Cercetarea a fost finanțată de Programul pentru Drepturi, Egalitate și Cetățenie al Uniunii Europene (2014-2020). Nu există date segregate pe gen (doar date dezagregate după vârstă, nivel de educație și mediu de rezidență urban/rural).

Sondajul a relevat că 18% dintre respondenți s-au considerat a fi/au fost victime ale unei infracțiuni motivate de ură. De asemenea, 88% dintre respondenți au declarat că, dacă vor fi o victimă, vor raporta acest lucru autorităților. Prevalența expunerii la opinii discriminatorii sau incitare la ură a

¹⁹⁰ Centrul de Resurse Juridice, Infracțiuni motivate de ură și discursurile urii. Situația din România: 2016-2020, publicat în mai 2021 de Centrul de Resurse Juridice, disponibil la: <https://www.cri.ro/wp-content/uploads/2022/01/Studiu-hate-crimes-mai21.pdf>

¹⁹¹ Inclusiv morminte din cimitire evreiești.

¹⁹² CNCD, IPP, Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, 2018, disponibil la: <https://www.cncd.ro/wp-content/uploads/2021/01/Sondaj-de-opinie-NoIntoHate-2018.pdf>.

crescut ușor în cazul prejudecărilor etnice. Printre criteriile protejate pe care sondajul sugerează că nu conduc la opinii discriminatorii și incitare la ură se numără handicapul, religia și vârsta.

Un rezultat îngrijorător este că, în funcție de grupa de vârstă, între 22,2% și 13,8% dintre respondenți cred că au fost victime ale infracțiunilor motivate de ură (vezi tabelul 20), persoanele cu vârste cuprinse între 18 și 35 de ani răspunzând afirmativ în proporție de 22,2%.

Tabel 10: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 1

			Da, mi s-a întâmplat mie	Da, i s-a întâmplat cuiva pe care cunosc	Da, dar nu cunosc persoana	Nu	Nu știu /Nu răspund
Sursa : CNCD	<i>Ați auzit sau ați fost vreodată martor la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană/grup pentru că aparține unei alte ...</i>	<i>etnii</i>	8%	13%	26%	51%	2%
		<i>religii</i>	7%	10%	16%	66%	1%
		<i>rase</i>	3%	11%	16%	69%	1%
		<i>orientări sexuale</i>	2%	8%	21%	68%	1%
		<i>opinii politice</i>	8%	13%	19%	59%	1%
		<i>de alt sex</i>	2%	7%	13%	77%	1%
		<i>persoanele cu defecte fizice</i>	3%	14%	11%	71%	1%
		<i>persoanele cu dizabilități</i>	3%	15%	12%	69%	1%
		<i>altă situație</i>	1%	1%	1%	88%	9%

Tabel 11: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 2 **etnie**

			Da, mi s-a întâmplat mie	Da, i s-a întâmplat cuiva pe care îl cunosc	Da, dar nu cunosc persoana	Nu	Nu știu /Nu răspund
Sursa: CNCD	<i>Ați auzit sau ați fost</i>	<i>18-35 ani</i>	9.4%	19.8%	29.9%	40.4%	0.5%

vreodată martor la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană/ grup pentru că aparține unei alte etnii? (categorii de vârstă)	36-50 ani	10.5%	13.4%	23.5%	52.0%	0.6%
	51-65 ani	6.0%	9.5%	30.5%	53.3%	0.6%
	peste 65 de ani	6.1%	4.9%	19.0%	64.4%	5.7%

Tabel 12: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 3 religie

			Da, mi s-a întâmplat mie	Da, i s-a întâmplat cuiva pe care îl cunosc	Da, dar nu cunosc persoana	Nu	Nu știu /Nu răspund
Sursa: CNCD	Ați auzit sau ați fost vreodată martor la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană / grup pentru că aparține unei alte religii? (categorii de vârstă)	18-35 ani	7.1%	12.9%	17.5%	61.9%	0.5%
		36-50 ani	7.8%	10.7%	16.2%	63.5%	1.8%
		51-65 ani	7.9%	8.5%	17.4%	65.5%	0.6%
		peste 65 de ani	2.4%	6.5%	12.6%	76.8%	1.6%

Tabel 13: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 4 rasă

			Da, mi s-a întâmplat mie	Da, i s-a întâmplat cuiva pe care îl cunosc	Da, dar nu cunosc persoana	Nu	Nu știu /Nu răspund
--	--	--	--------------------------	---	----------------------------	----	---------------------

Sursa: CNCD	Ați auzit sau ați fost vreodată martor la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană / grup pentru că aparține unei alte rase? (categorii de vârstă)	18-35 ani	4.3%	16.4%	21.0%	58.1%	0.3%
		36-50 ani	4.9%	11.9%	12.5%	70.1%	0.6%
		51-65 ani	3.2%	4.4%	18.4%	73.7%	0.3%
		Peste 65 de ani	0.8%	8.1%	8.1%	80.9%	2.0%

Tabel 14: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 5 orientare sexuală

			Da, mi s-a întâmplat mie	Da, i s-a întâmplat cuiva pe care îl cunosc	Da, dar nu cunosc persoana	Nu	Nu știu / Nu răspund
Sursa: CNCD	Ați auzit sau ați fost vreodată martor la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană / grup pentru că aparține unei alte orientări sexuale? (categorii de vârstă)	18-35 ani	4.8%	14.4%	19.0%	61.5%	0.3%
		36-50 ani	1.2%	7.0%	19.4%	72.2%	0.3%
		51-65 ani	0.6%	4.8%	25.7%	68.3%	0.6%
		peste 65 de ani	0.4%	5.7%	19.9%	72.0%	2.0%

Tabel 15: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 6 orientare politică

			Da, mi s-a întâmplat mie	Da, i s-a întâmplat cuiva pe care îl cunosc	Da, dar nu cunosc persoana	Nu	Nu știu / Nu răspund
Surse: CNCD	Ați auzit sau ați fost vreodată martor la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană / grup pentru că aparține unei alte orientări politice? (categorii de vârstă)	18-35 ani	5.3%	14.1%	17.2%	63.1%	0.3%
		36-50 ani	9.6%	11.0%	17.4%	60.5%	1.5%
		51-65 ani	8.6%	15.9%	24.4%	49.2%	1.9%
		peste 65 de ani	7.8%	11.8%	15.1%	64.1%	1.2%

Tabel 16: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP– 7 sex

			Da, mi s-a întâmplat mie	Da, i s-a întâmplat cuiva pe care îl cunosc	Da, dar nu cunosc persoana	Nu	Nu știu / Nu răspund
Sursa: CNCD	Ați auzit sau ați fost vreodată martor la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană / grup pentru că este de alt sex? (categorii de vârstă)	18-35 ani	4.5%	7.8%	15.2%	72.2%	0.3%
		36-50 ani	1.4%	7.2%	13.3%	77.1%	0.9%
		51-65 ani	1.9%	7.3%	13.0%	77.1%	0.6%
		Peste 65 de ani	0.8%	4.5%	9.8%	81.3%	3.0%

Tabel 17: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 8 **aspect fizic**

			Da, mi s-a întâmplat mie	Da, i s-a întâmplat cuiva pe care îl cunosc	Da, dar nu cunosc persoana	Nu	Nu știu / Nu răspund
Sursa: CNCD	<i>Ați auzit sau ați fost vreodată martor la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană / grup din cauza unui defect fizic? (categorii de vârstă)</i>	18-35 ani	2.0%	16.5%	15.2%	65.7%	0.3%
		36-50 ani	6.4%	14.8%	13.3%	68.9%	0.3%
		51-65 ani	3.2%	9.6%	11.4%	73.3%	1.3%
		peste 65 de ani	0.4%	4.5%	6.9%	77.2%	1.6%

Tabel 18: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 9 **dizabilitate**

			Da, mi s-a întâmplat mie	Da, i s-a întâmplat cuiva pe care îl cunosc	Da, dar nu cunosc persoana	Nu	Nu știu / Nu răspund
Sursa: CNCD	<i>Ați auzit sau ați fost vreodată martor la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană / grup din cauza unei dizabilități? (categorii de vârstă)</i>	18-35 ani	1.5%	18.2%	11.4%	68.6%	0.3%
		36-50 ani	5.5%	17.7%	8.1%	68.1%	0.6%
		51-65 ani	2.9%	10.8%	13.4%	71.3%	1.6%
		peste 65 de ani	2.8%	13.4%	13.8%	68.8%	1.2%

Tabel 19: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 10 **raportare**

			Da	Nu	Nu știu/ Nu răspund
Sursa: CNCD	<i>Dacă ați fi victima unei infracțiuni motivate de ură, ați raporta acest incident instituțiilor abilitate? (categorii de vârstă)</i>	<i>18-35 ani</i>	88.9%	9.6%	1.6%
		<i>36-50 ani</i>	86.6%	11.0%	2.3%
		<i>51-65 ani</i>	86.3%	13.0%	0.6%
		<i>peste 65 de ani</i>	88.2%	9.3%	2.4%

Tabel 20: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP – 11 statut de victimă

			Da	Nu	Nu știu/ Nu răspund
Sursa: CNCD	<i>Dvs. ați fost victima infracțiunilor motivate de ură? (categorii de vârstă)</i>	<i>18-35 ani</i>	22.2%	76.0%	1.8%
		<i>36-50 ani</i>	14.5%	83.7%	1.7%
		<i>51-65 ani</i>	19.1%	80.9%	0.0%
		<i>peste 65 de ani</i>	13.8%	84.1%	2.0%

Tabel 21: Sondaj de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat în 2018 de CNCD și IPP Sondaj de opinie privind percepțiile și atitudinile realizat în 2018 de CNCD și IPP - 12 în funcție de tipul de infracțiune motivată de ură

			Da	Nu	Nu știu/ Nu răspund
Sursa: CNCD	<i>Dumneavoastră ați auzit vreodată de comiterea în România a următoarelor infracțiuni motivate de ură față de alte persoane pentru că aparțin unui grup diferit, pe criterii de etnie, rasă, religie, orientare sexuală, apartenență politică etc....?</i>	<i>amenințare</i>	53%	45%	2%
		<i>hărțuire</i>	49%	49%	2%
		<i>încălcare sau distrugere de proprietate</i>	52%	46%	2%
		<i>agresiune fizică</i>	62%	37%	1%
		<i>agresiune verbală</i>	76%	22%	2%
		<i>crimă</i>	36%	62%	2%

7.3.2. Alte cercetări

Nu au fost identificate cercetări academice privind infracțiunile motivate de ură. Singura activitate de cercetare efectuată în legătură cu infracțiunile motivate de ură a fost realizată de ONG-uri cu finanțare internațională.

În 2017, Centrul de Resurse Juridice a publicat studiul „An overview on hate crime and hate speech” (în limba engleză) cu sprijinul financiar al Programului Drepturi, Egalitate și Cetățenie (2014-2020) al Uniunii Europene în cadrul a proiectului „E-More, An overview on hate crime and hate speech, country profile: Romania, 2017” [eMore – Monitorizarea și raportarea discursului instigator la ură online în Europa].¹⁹³ Metoda de colectare a datelor folosită pentru raport a fost cercetarea documentară. Ea a presupus colectarea de date și informații despre infracțiunile motivate de ură și discursul instigator la ură din surse online, precum și trimiterea de solicitări de informație publică către autoritățile care prelucrează date despre aceste infracțiuni, aceste autorități fiind în principal cele însărcinate cu investigarea, urmărirea penală și eventuala condamnare a făptuitorilor.

Studiul a constatat că nu există o colectare sistematică a datelor referitoare la infracțiunile motivate de ură și discursul instigator la ură de către autoritățile române, astfel încât să se poată urmări în mod consecvent numărul de cazuri, în funcție de motivațiile de prejudecată specifice, din momentul depunerii plângerii și până când ajung în instanță, dacă este cazul. Aceste constatări îi conduc pe autorii studiului la concluzia că deficiențele în colectarea datelor împiedică responsabilitatea și indică faptul că elaborarea politicilor publice în acest domeniu nu reprezintă o preocupare în România.

În august 2020, Action and Protection League a publicat „Antisemitic Hate Crimes and Incidents Report in Romania” [Raportul privind infracțiunile crimele și incidentele de ură antisemite din România].¹⁹⁴ Studiul se bazează pe surse preluate de la servicii internaționale de monitorizare independente, informatori locali, precum și pe date colectate de alte organizații care lucrează pe aceleași probleme sau teme similare. Principalele constatări ale monitorizării menționează „două incidente cu caracter antisemit în decembrie 2020”, dintre care unul a constat în expunerea unei traduceri în limba maghiară a lucrării „Mein Kampf” într-un magazin de second-hand din Sfântu Gheorghe, faptă care ar trebui să asimilată confecționării, răspândirii și deținerii de simboluri fasciste condamnată conform Ordonanței de urgență nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter fascist, legionar, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război. Nu au fost furnizate informații despre răspunsul în acest caz.

Centrul de Resurse Juridice a publicat în mai 2021 studiul „Infracțiuni motivate de ură și discursurile urii. Situația din România: 2016-2020”, realizat în cadrul unui proiect finanțat prin Granturile SEE și Norvegiene, pe baza datelor furnizate de autorități. Studiul concluzionează că nu există o colectare sistemică a datelor în domeniul infracțiunilor motivate de ură, reconfirmând concluziile cercetării din

¹⁹³ Centrul de Resurse Juridice, E-More, An overview on hate crime and hate speech, country profile: Romania, 2017, disponibil la: <https://www.cri.ro/wp-content/uploads/2020/09/eMore-country-profile-Romania-website.pdf>.

¹⁹⁴ Action and Protection League, Antisemitic Hate Crimes And Incidents In Romania In December 2020, 2021, în limba engleză, disponibil la: <https://apleu.org/report/antisemitic-hate-crimes-and-incidents-in-romania-in-december-2020-action-and-protection-league/>.

2017. Datele colectate de autoritățile române nu sunt întotdeauna consistente. Poliția, parchetele și instanțele de judecată colectează date folosind sisteme diferite, iar autoritățile nu colectează aceleași date.¹⁹⁵

În perioada noiembrie-decembrie 2021, Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, a efectuat un sondaj la nivel național,¹⁹⁶ realizat de Studio Twelve Ltd., cu privire la percepțiile cu privire la minoritățile etnice și Holocaust. Mărimea eșantionului a fost de 1 064 de respondenți, eșantion cluster multistadial cu selecția aleatorie a numerelor de telefon, metoda CATI, reprezentativ, cu o eroare de 3% la un nivel de probabilitate de 95%. Cercetarea a fost finanțată de Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”. Nu există date segregate pe gen. Principalele concluzii ale sondajului sunt următoarele:

- majoritatea respondenților sunt mai degrabă neutri față de minoritățile etnice; cele mai puternice atitudini negative sunt față de romi (29% dintre respondenți consideră romii o problemă);
- marea majoritate a respondenților consideră că minoritatea evreiască este importantă pentru România;
- majoritatea respondenților definesc Holocaustul în termeni negativi, dar îl asociază într-o măsură mai mică cu România;
- procentul celor neinteresați de Holocaust este aproape dublu față de cel al celor interesați (deloc sau puțin interesați 50%, foarte mult sau mult 24%);
- principalele surse de informare despre Holocaust sunt internetul și televiziunea; școala joacă un rol mai mic;
- cele mai puternice atribute pentru Ion Antonescu¹⁹⁷ sunt: mare patriot, mare strateg, dar și dictator și responsabil de crime împotriva romilor;
- aproape jumătate dintre respondenți consideră alte episoade violente din istoria României ca fiind la fel de grave precum crimele și persecuțiile comise împotriva evreilor; doar un sfert dintre respondenți le consideră mai grave;
- majoritatea respondenților consideră că Holocaustul este discutat mai puțin decât este necesar în România;
- majoritatea respondenților consideră că Mișcarea Legionară a fost fascistă, teroristă, responsabilă de crime împotriva evreilor, dar și patriotică.

¹⁹⁵ Centrul de Resurse Juridice, Infrațiuni motivate de ură și discursurile urii. Situația din România: 2016-2020, publicat în mai 2021 de Centrul de Resurse Juridice, disponibil la: https://www.cri.ro/wp-content/uploads/2022/01/Studiu-hate-crimes_mai21.pdf

¹⁹⁶ Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, Percepții ale relațiilor interetnice și Holocaustul din România, 2021, disponibil la: https://www.inshr-ew.ro/wp-content/uploads/2018/01/Sondaj-INSHR_2021_engleza.pdf.

¹⁹⁷ Conducător pro-nazist al României în cea mai mare parte a celui de-al Doilea Război Mondial.

7.4. Utilizarea datelor privind infracțiunile motivate de ură

În prezent, datele sunt folosite doar pentru raportarea către organizații internaționale sau sunt furnizate la cerere persoanelor interesate (în primul rând organizațiilor neguvernamentale). Diferențele semnificative între datele colectate de diferite instituții, precum și lipsa unei imagini de ansamblu coerente nu permit elaborarea unor politici publice bazate pe dovezi pentru combaterea infracțiunilor motivate de ură. Toate instituțiile consultate au subliniat necesitatea unificării metodelor de colectare a datelor și a asigurării trasabilității și coerenței, dar abordarea pe compartimente separate este menținută în lipsa unei strategii comune.

Deși instituțiile responsabile nu au împărțit datele statistice pe care le colectează sau ghidurile metodologice utilizate, analiza răspunsurilor primite de la autorități ca parte a acestei cercetări și a surselor accesibile publicului arată că colectarea datelor este foarte limitată, diferite autorități colectează informații diferite, folosind metodologii diferite, cu niveluri și filtre diferite de dezagregare; de regulă, datele nu sunt partajate între instituții sau cu publicul larg, iar statisticile existente nu pot fi corelate. Aceasta înseamnă că nu există nicio modalitate de a urmări cazurile în sistemul de justiție penală – de la raportare, până la investigare, potențială urmărire penală și judecată. Înseamnă, de asemenea, că, pentru moment, datele disponibile au o valoare limitată pentru elaborarea politicilor publice și controlul punerii lor în aplicare.

Datele statistice limitate disponibile indică un număr foarte scăzut de dosare urmărite penal și nicio sentință cu executare în perioada 2017-2020.¹⁹⁸ Datele furnizate de Ministerul Justiției sunt și ele îngrijorătoare dată fiind durata extrem de lungă în finalizarea dosarelor, de până la aproape patru ani (de până la 1.272 de zile).¹⁹⁹

Un prim pas încurajator îl reprezintă Metodologia de colectare a datelor și informațiilor din dosarele penale ce au ca obiect infracțiuni comise din motive de ură sau prejudecată și de completare a matricei statistice, care a fost adoptată de Poliție în mai 2022 și testată începând din luna iunie 2022, deși pare a fi încă o inițiativă în derulare, ce necesită clarificări cu privire la definițiile diferitelor criterii.²⁰⁰

8. Lacune, provocări și recomandări

8.1. Eforturi de a încuraja și facilita raportarea infracțiunilor motivate de ură

¹⁹⁸ Inspekția Judiciară, document fără titlu, rezultatele unui control tematic cu privire la investigarea și soluționarea infracțiunilor motivate de ură, publicat în 2021 de către Inspekția Judiciară, disponibil la: <http://www.inspectiajudiciara.ro/mix-content/assets/inspectia-judiciara/uploads/2021-05/raport-21424-1-637565217578107374.pdf>.

¹⁹⁹ Ministerul Justiției, Răspuns la cererea de informații publice, 11.07.2022.

²⁰⁰ Vezi secțiunea 2.1.1 a analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#) pentru detalii complete.

Nu există niciun efort concentrat pentru a aborda subraportarea infracțiunilor motivate de ură. Deși autoritățile sunt conștiente că este nevoie de o mai bună informare a grupurilor care riscă să fie vizate de ură, nu au fost luate măsuri în acest sens.²⁰¹ Victimele infracțiunilor motivate de ură obțin foarte greu informații cu privire la posibilitatea și modalitatea de raportare a acestor infracțiuni. Site-urile instituțiilor relevante nu conțin informații specifice despre infracțiunile motivate de ură, proceduri, traiectoria victimei, servicii de asistență disponibile, căi de atac disponibile, cazuri de succes. În afară de regulile generale care se aplică tuturor tipurilor de infracțiuni și tuturor tipurilor de victime, nu există modalități specifice de raportare a infracțiunilor motivate de ură, menite să faciliteze accesul victimelor acestui tip de infracțiuni.

Trebuie elaborat un **set de informații** care să explice infracțiunile motivate de ură, procedurile și serviciile disponibile, într-un limbaj ușor de înțeles și accesibil grupurilor vulnerabile. Informarea victimelor ar trebui să implice și traducerea pachetului informativ în alte limbi.

Pe site-urile web ale poliției și Ministerului Public ar trebui publicate toate informațiile relevante cu privire la **modul de raportare** a infracțiunilor motivate de ură către organele de urmărire penală, inclusiv în limbile minorităților naționale și, de asemenea, într-un format ușor accesibil, astfel încât acestea să poată fi înțelese cu ușurință.

Participanții la focus-grupuri au explicat subraportarea infracțiunilor motivate de ură și prin lipsa de informații privind măsurile de protecție disponibile sau cazurile care au fost abordate cu succes. Nu au fost adoptate măsuri specifice pentru protejarea și sprijinirea victimelor și martorilor infracțiunilor motivate de ură. Eforturile sunt concentrate pe formarea profesioniștilor, însă oferirea de sprijin și protecție pentru victime nu este prioritară în cadrul cursurilor. Există prevederi legislative pentru protecția victimelor, dar acestea nu sunt susținute de măsuri puse în practică.²⁰² Acest decalaj între prevederile legale și protecția efectivă a fost remarcat nu numai în cazul victimelor infracțiunilor motivate de ură, ci și, de exemplu, în cazul victimelor traficului de persoane, după cum s-a demonstrat în cadrul focus-grupurilor în care participanții au afirmat că nu există condiții materiale pentru a oferi protecția prevăzută de lege.²⁰³

Poliția și procurorii ar trebui să consolideze cooperarea cu comunitățile afectate pentru a încuraja raportarea infracțiunilor motivate de ură și a inspira încredere în capacitatea sistemului juridic penal de a combate infracțiunile motivate de ură, inclusiv prin stabilirea unor mecanisme de raportare de către terți a infracțiunilor motivate de ură și promovarea raportării online.

8.2. Raportarea infracțiunilor motivate de ură

Rezultatele acestei cercetări indică un risc ridicat de victimizare secundară a victimelor infracțiunilor motivate de ură. Autoritățile ar trebui să ia în considerare finanțarea pe termen lung, precum și evaluări periodice ale atitudinilor și potențialelor prejudecăți ale profesioniștilor din domeniul juridic față de grupurile vulnerabile. Un alt răspuns posibil îl reprezintă organizarea unor instruirii punctuale și elaborarea de ghiduri de politici publice specifice, bazate pe dovezi, privind

²⁰¹ Focus-grup cu procurori și judeători, 21 septembrie 2022.

²⁰² Vezi și secțiunile 1.3 și 1.6 ale analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

²⁰³ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

etapele de bază, cum ar fi evaluarea nevoilor, comunicarea cu victima, referirea victimei către serviciile de sprijin.²⁰⁴

8.3. Identificarea și tratamentul victimelor

Metodologia de investigare a infracțiunilor motivate de ură a fost adoptată în 2020 doar de Parchetul General, nu și de Poliția Română. „Ghidul polițistului de investigații penale”, așa cum a fost modificat în 2019, include mai mulți indicatori de prejudecată, dar nu cuprinde și chestiunea investigării în continuare a infracțiunilor motivate de ură. Inspectoratul General al Poliției Române ar trebui să coopereze cu Parchetul General și să adopte împreună metodologia, astfel încât să acopere în detaliu aspecte precum indicatorii de prejudecată sau specificul lucrului cu victimele infracțiunilor motivate de ură.

Nu există nicio procedură pentru ca un caz de infracțiuni motivate de ură să ajungă în mod automat și direct la Biroul de investigare a infracțiunilor motivate de ură (BIIMU). Nu există o structură similară specializată în infracțiuni motivate de ură în cadrul Ministerului Public. Poliția Română ar trebui să emită un ordin intern pentru a **facilita referirea rapidă și investigarea eficientă** a tuturor infracțiunilor motivate de ură, cu sprijinul Biroului specializat de investigare a infracțiunilor motivate de ură (BIIMU). De asemenea, la nivelul Parchetului General trebuie dezvoltată o **structură specializată** similară Biroului de investigare a infracțiunilor motivate de ură (BIIMU), cu o rețea de procurori specializați în infracțiuni motivate de ură. În mod ideal, rețeaua ar reflecta și ar lucra în parteneriat cu rețeaua poliției. În mod alternativ, rețeaua de procurori specializați poate fi redusă, incluzând câte un reprezentant al parchetului care lucrează la nivelul fiecărei Curți de Apel.

În cadrul focus-grupurilor, atât ofițerii de poliție, cât și procurorii au declarat că, datorită numărului foarte mare de dosare, trebuie să prioritizeze, iar infracțiunile motivate de ură nu se numără printre priorități.²⁰⁵ Datele statistice indică faptul că în fiecare an numărul cazurilor raportate este mai mare decât al celor soluționate, ceea ce duce la restanțe, la un proces mai îndelungat, întârzieri ale soluțiilor și pierderea încrederii victimelor. Autoritățile ar trebui, de asemenea, să asigure formarea obligatorie a furnizorilor de servicii în domeniul drepturilor victimelor și să includă în procedurile și reglementările acestor furnizori un set de prevederi care abordează nevoile specifice ale victimelor infracțiunilor motivate de ură.

Manualele și tratatele de drept penal folosite în facultățile de drept nu includ capitole despre infracțiunile motivate de ură iar tema infracțiunilor motivate de ură nu este inclusă în programele cursului de Drept penal,²⁰⁶ prin urmare lipsește pregătirea inițială a organelor de drept. Chiar și formarea profesională continuă este deficitară și necesită o abordare strategică, coerentă.²⁰⁷

Pregătirea organelor de drept în domeniul infracțiunilor motivate de ură, inclusiv investigarea și tratamentul victimelor, trebuie considerată o prioritate, atât în timpul educației juridice inițiale, cât și al formării profesionale continue. Aceste cursuri de formare trebuie să vizeze totodată punerea în

²⁰⁴ Pentru mai multe detalii vezi analiza [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

²⁰⁵ Focus-grup cu ofițeri de poliție, 14 septembrie 2022.

²⁰⁶ Focus grup cu procurori și judecători, 21 septembrie 2022.

²⁰⁷ Vezi și discuția și concluziile privind formarea profesioniștilor în domeniul justiției penale în analiza [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#).

discuție a atitudinilor și comportamentelor ofițerilor de poliție și magistraților cu privire la victimele infracțiunilor motivate de ură. Participanții la toate focus-grupurile au convenit că este nevoie ca formatorii să includă reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, inclusiv persoane din grupurile expuse riscului de victimizare legată de ură, în mod ideal într-un format „Biblioteca vie”.²⁰⁸ Concomitent cu aceste instruirii, trebuie elaborate materiale educaționale, manuale și ghiduri didactice care să sprijine predarea disciplinei în școlile de poliție și în alte instituții de formare oficială a organelor de drept, inclusiv Institutul Național al Magistraturii.

Infracțiunile motivate de ură și lucrul cu victimele infracțiunilor motivate de ură ar putea fi una dintre cele șase teme care se stabilesc ca teme profesionale anuale pentru studiul individual și evaluarea la nivel intern a ofițerilor de poliție. Ghidul de educație profesională ar trebui să includă mai mult decât prezentarea cadrului legislativ și să includă rezumatele și principiile cheie ale jurisprudenței relevante CtEDO, cel puțin cazurile relevante pentru România. Formarea continuă ar trebui să reunească ofițeri de poliție, procurori și judecători și poate să se bazeze în partea sa teoretică pe resurse deja existente (cum ar fi cursurile HELP ale Consiliului European, deja disponibile în limba română, sau cursurile OSCE PAHCT). De asemenea, participanții la toate focus-grupurile au fost de acord cu recomandarea de a pune accent și pe dezvoltarea abilităților și atitudinilor în legătură cu elementele practice relevante – identificarea indicatorilor de prejudecată, înregistrarea infracțiunilor motivate de ură, lucrul cu victimele infracțiunilor motivate de ură.

În mod ideal, bibliografia pentru recrutarea și selecția procurorilor și judecătorilor care pot interacționa cu victimele infracțiunilor motivate de ură ar trebui să includă legislația relevantă, precum și o discuție a cauzelor cheie ale CtEDO. Noile hotărâri ale Curții de la Strasbourg în legătură cu infracțiunile motivate de ură ar trebui să fie prezentate într-un format accesibil și difuzate tuturor ofițerilor de poliție, procurorilor și judecătorilor.

8.4. Înregistrarea infracțiunilor motivate de ură

Nu există o metodologie comună a Poliției și Ministerului Public cu privire la investigarea infracțiunilor motivate de ură, deși aceasta poate fi construită și adoptată pe baza metodologiei elaborată de Parchetul General în 2020. Sunt necesare **proceduri speciale** (similare pentru poliție și procurori) de înregistrare și investigare a infracțiunilor motivate de ură. Procurorul General și Poliția Română ar trebui să modifice regulile și reglementările interne existente pentru a se asigura că toate plângerile privind infracțiunile motivate de ură sunt înregistrate în mod corespunzător și sunt înaintate polițiștilor specializați în infracțiuni motivate de ură, inclusiv BIIMU, și procurorilor specializați.

8.5. Proceduri de referire

²⁰⁸ Ca parte a metodei „Biblioteca vie”, persoanele care au fost victime ale infracțiunilor motivate de ură povestesc despre experiențele lor personale, privind nu doar de infracțiunea în sine, ci și atitudinea celor din jurul lor, a autotirăților, și sprijinul de care au avut nevoie și/sau l-au primit.

Cercetarea a identificat o abordare pe compartimente diferite definită prin lipsa mecanismelor de colaborare și coordonare în abordarea infracțiunilor motivate de ură, ceea ce duce la un răspuns fragmentat la infracțiunile motivate de ură în sine. Autoritățile ar trebui să elaboreze o strategie/plan de acțiune de sine stătătoare pentru a aborda infracțiunile motivate de ură într-o manieră durabilă și cuprinzătoare și să stabilească care instituție coordonează răspunsul național.²⁰⁹

În unele cazuri, în cursul cercetării, parchetele solicită o opinie de specialitate din partea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, sau în situațiile în care procurorii constată că, din cauza gravității reduse a faptelor semnalate, nu ating pragul pentru a fi calificate ca infracțiuni, cauzele sunt trimise Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Cu toate acestea, aceste cazuri sunt puține și nu există proceduri obligatorii sau memorandumuri de cooperare între Ministerul Public și CNCD.

Ar fi util ca organele de urmărire penală să elaboreze o procedură de solicitare a unor **avize consultative** din partea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, respectiv a Institutului „Elie Wiesel”. În special, expertiza Institutului „Elie Wiesel” este esențială în instruirea ofițerilor de poliție, a procurorilor și judecătorilor cu privire la unele aspecte istorice relevante, simboluri, precum și folosirea lor în prezent.

Trebuie elaborată o metodologie prin care Poliția și procurorii să **contacteze serviciile de sprijin pentru victime** atunci când primesc o plângere privind o infracțiune motivată de ură. Pentru mai multe recomandări privind consolidarea capacității autorităților de a asigura servicii de sprijin pentru victimele infracțiunilor, vezi secțiunea 6.2 a analizei *Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură*.

Colaborarea dintre autoritățile relevante din domeniu și organizațiile neguvernamentale este slabă, cu excepția Inspectoratului General de Poliție. Organele de drept nu au o bază de date cu organizațiile care ar putea oferi sprijin victimelor infracțiunilor motivate de ură.

Trebuie dezvoltat sistemul de entități care oferă **sprijin** victimelor și martorilor vulnerabili ai infracțiunilor motivate de ură. Ar fi necesar ca statul să susțină organizațiile neguvernamentale care oferă servicii victimelor infracțiunilor motivate de ură, inclusiv prin punerea la dispoziția victimelor a unei liste cu organizațiile care oferă aceste servicii și prin constituirea de fonduri care să permită actorilor neguvernamentali să-și mențină serviciile.

Colaborarea, atât între autoritățile relevante din domeniu, cât și între autorități și organizațiile neguvernamentale, trebuie consolidată prin memorandumuri de înțelegere și protocoale clare.

8.6. Parcurusul unui caz în sistemul de justiție penală

Durata mare de soluționare a cauzelor (uneori patru ani în faza de urmărire penală și încă patru ani în fața instanțelor de judecată) descurajează victimele să raporteze cazul sau să-și mențină plângerea. Nu există nicio procedură specifică cu privire la infracțiunile motivate de ură și nici o semnalizare

²⁰⁹ Vezi secțiunea 6.3. a analizei [Cadrul legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#) pentru detalii complete.

specială a infracțiunii motivate de ură nu este transferată împreună cu dosarul atunci când cazul trece fizic la parchet sau la instanță.

8.7. Colectarea datelor privind infracțiunile motivate de ură

Instituțiile relevante colectează datele în mod diferit, statisticile nu sunt corelate și nici nu sunt comunicate public. Poliția înregistrează o singură motivație de prejudecată pentru infracțiunea motivată de ură, instanțele pot înregistra mai multe astfel de motivații, în felul acesta infracțiunea intersecțională sau multiplă motivată de ură putând fi urmărită doar la nivelul instanțelor de judecată.

Modul în care este înregistrată motivația de prejudecată a infracțiunilor motivate de ură nu este uniform. Nu există îndrumări clare cu privire la diferența dintre rasă, etnie și naționalitate (nu în sensul de cetățenie) sau la religie și credință în calitate de criterii protejate.²¹⁰ Conceptul de transgender nu este reflectat în definițiile de lucru, iar definiția pentru LGBTI necesită, de asemenea, clarificări.²¹¹

Modificările în domeniul colectării datelor privind infracțiunile motivate de ură conform matricei statistice și a metodologiei de colectarea datelor adoptate de Poliția Română în mai 2022 trebuie în continuare testate, eficacitatea lor fiind încă necunoscută. Deși metodologia nu este publică și nu a fost organizată nicio consultare cu părțile interesate, pentru îmbunătățirea ei consultarea tuturor actorilor relevanți este esențială.²¹²

Trebuie dezvoltat un **sistem unitar de înregistrare a infracțiunilor motivate de ură**, care să permită urmărirea cauzelor de la depunerea unei plângeri până la soluționarea cauzei de către instanță. Acest sistem trebuie să cuprindă nu numai criteriile protejate generale (etnie, religie etc.), ci și sub-criterii care includ cele mai vulnerabile grupuri (romi, religie neoprotestantă etc.). În același timp, sistemul trebuie să permită analiza intersecțională a fenomenului (prin înregistrarea mai multor criterii protejate). Criteriile care se suprapun (de exemplu, rasa, etnia) trebuie unificate, deoarece confuziile pot duce la probleme de interpretare.

Numărul persoanelor condamnate este nesemnificativ: două persoane condamnate în cinci ani pentru incitare la ură sau discriminare, în ciuda deschiderii a 290 de dosare înregistrate la poliție. De asemenea, nu a existat nicio pedeapsă cu închisoarea pentru infracțiuni motivate de ură cu executarea pedepsei. (Vezi tabelul 6). Parchetul General ar trebui să efectueze analize tematice ale tuturor plângerilor penale înregistrate cu privire la Tortura care are un motiv de discriminare (art. 282 (1) (d) din Codul penal) și Abuzul în serviciu prin limitarea anumitor drepturi bazate pe discriminare (art. 297 (2) din Codul penal). Analiza ar trebui să se concentreze pe evaluarea motivului pentru care presupușii autori nu au fost urmăriți penal în temeiul acestor infracțiuni.

Indicatorii infracțiunilor motivate de ură nu au fost complet dezvoltați sau încorporați în formularele standardizate de raportare a infracțiunilor utilizate de polițiști. Indicatorii de prejudecată prevăzuți în

²¹⁰ Raportul realizat de Inspekția Judiciară menționează un caz în care infracțiunea motivată de ură a fost înregistrată pe criteriul naționalității, victima fiind de etnie română. În acest caz, persoana urmărită penal era de etnie maghiară, iar victima și presupusul făptuitor erau cetățeni români.

²¹¹ Vezi capitolul 4 al analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#) pentru detalii complete.

²¹² Vezi discuția din secțiunile 1.4 și 2.1.1 ale analizei [Cadru legislativ și de politici publice privind infracțiunile motivate de ură](#) pentru detalii complete.

ghidurile internaționale și susținuți de exemple și studii de caz ar trebui detaliați în documente metodologice comune și abordați în ateliere practice în timpul formării profesionale.

Poliția, Procurorul General și instanțele de judecată trebuie să dezvolte un **sistem coerent, integrat de colectare a datelor**, care să includă indicatori precum numărul de incidente raportate de public și înregistrate de autorități și referirile cazurilor; motivațiile de prejudecată pe baza cărora aceste infracțiuni au fost considerate infracțiuni motivate de ură, inclusiv prejudecăți multiple, acolo unde este cazul; locul infracțiunii; numărul de audieri; numărul de rechizitorii; durata procedurilor; numărul de condamnări ale inculpaților precum și pedepsele pronunțate împotriva inculpaților și executarea efectivă a pedepselor; numărul de cauze în care a fost aplicată circumstanța agravantă de către instanță; serviciile oferite victimei; date demografice privind victimele și făptuitorii.

Trebuie efectuate **cercetări periodice** în domeniul infracțiunilor motivate de ură, susținute cu finanțare publică și publicate. Astfel de cercetări ar putea include:

- sondaje privind atitudinile și percepțiile populației generale cu privire la diverse criterii protejate,
- sondaje privind atitudinile și percepțiile polițiștilor, procurorilor și judecătorilor cu privire la diferite criterii protejate care reflectă prejudecăți ale unora dintre reprezentanții organelor de drept;
- sondaje privind victimizarea care măsoară amploarea și impactul infracțiunilor motivate de ură și nivelul de încredere și satisfacție al victimelor infracțiunilor motivate de ură.